OUTDOORIDRÆT I DANMARK

- En analyse af idrætsmulighederne i den danske natur

Rapport / marts 2019

BEVÆGER DANMARK

OUTDOORIDRÆT I DANMARK

- En analyse af idrætsmulighederne i den danske natur

Rapport / marts 2019

TITEL
Outdooridræt i Danmark - En analyse af idrætsmulighederne i den danske natur

FORFATTER
Casper Lindemann

DATAINDSAMLING OG GIS-ARBEJDE
Casper Havbjerg Nicolajsen

LAYOUT
Formegon

FORSIDEFOTO
Janis Ligats, WOC 2018

UDGIVET
Marts 2019

ISBN
978-87-91705-39-7

UDGIVER
Danmarks Idrætsforbund
Idrættens Hus
Brøndby Stadion 20
2605 Brøndby
Tlf. 43 26 26 26
Email: dif@dif.dk
www.dif.dk

Data og analyseresultater, som præsenteres i denne rapport, kan også downloades fra Danmarks Idrætsforbunds hjemmeside www.dif.dk. Herfra er alle analysedata tilgængelige i form af tabeller og interaktive kort. De interaktive kort giver mulighed for at klikke ind på de enkelte kommuner for at hente mere detaljerede data på kommuneniveau, for eksempel data vedrørende specifikke areal- og facilitetstyper i de enkelte kommuner.

INDHOLD

INDLEDNING OG BAGGRUND 7

1. METODE 11
1.1 Overordnet metodebeskrivelse 11
1.2 Sammenstilling af data 11
1.3 Arealtyper 11
1.4 Faciliteter og anlæg 12
1.5 Datagrundlag 13

2. ANALYSE AF AREALFORDELINGEN 15
2.1 Skovarealer 15
2.2 Vandstrækninger 16
2.3 Arealer samlet set 17

3. ANALYSE AF FACILITETSFORDELINGEN 19
3.1 Faciliteter til skovidræt 19
3.2 Faciliteter til vandsport 22
3.3 Faciliteter til skovidræt og vandsport samlet set 23

4. DE SAMLEDE MULIGHEDER FOR OUTDOORIDRÆT 27
4.1 Fysiske muligheder for skovidræt 27
4.2 Fysiske muligheder for vandsport 30
4.3 Fysiske muligheder for outdooridræt samlet set 32

5. KOMMUNERNES FORMIDLING AF OUTDOORIDRÆT 35
5.1 Naturformidling og idrætsformidling 36
5.2 Sammenhæng mellem idrætsmuligheder og formidling 36
5.3 Det generelle indtryk af kommunerne hjemmesider 36

6. KONKLUSION 39

7. ANBEFALINGER 41

KILDEHENVISNINGER OG FOTOGRAFOVERSIGT 43

BILAG 45
Bilag 1: Relevante specialforbund og deres aktiviteter i naturen 46
Bilag 2: Supplerende kortmateriale 47
Bilag 3: Tabeller 50
Bilag 4: Juridiske forhold vedrørende anlæg og byggeri af idrætsfaciliteter i naturen 59
Bilag 5: Eksempler på specialfaciliteter til outdooridræt 63

NOTATER 65

FROGNE
FROGNE
Friesland
Transport

INDLEDNING OG BAGGRUND

Interessen for at dyrke idræt og motion i naturen har i de senere år været støt stigende i Danmark. Faktisk er naturen i dag mere brugt som idrætsarena end fodboldbaner og idrætshaller (Pilgaard og Rask, 2016). Andelen af voksne borgere, der dyrker idræt og motion i naturen er steget fra 36 procent i 2011 til 44 procent i 2016 (Pilgaard og Rask, 2016). Samtidig ses en tydelig tendens til, at flere og flere dyrker idræt og motion uden for idrætsforeningerne, hvor motion dyrkes på hold og faste tidspunkter. Danskerne vælger i stigende grad at dyrke idræt alene eller i mindre grupper på selvvalgte tidspunkter. Her spiller naturen en vigtig rolle, hvor blandt andet løb, mountainbike og kajak er særligt populært, og i takt med ændringerne i motionsvanerne efterspørger flere danskere muligheden for idræt i naturen.

Det er imidlertid ikke udelukkende selvorganiserede idrætsudøvere og motionister, der har fået interesse for at være aktive i naturen. DIF's specialforbund med aktiviteter i naturen mærker også tendensen. Fra 2016 til 2017 er kano- og kajakklubbernes medlemstal steget med i alt 863, cykelklubberne har haft en medlemsvækst på 1860, og orienteringsklubberne har haft en medlemsvækst på 389. Der er således en generel stigning i antallet af voksne borgere, der dyrker idræt og motion i naturen i Danmark.

Tabel 1 herunder viser antallet af idrætsudøvere inden for nogle af de idrætsgrene, som har aktiviteter i naturen.

FOKUS PÅ EN BÆREDYGTIG UDVIKLING

Den stigende interesse for at dyrke idræt og motion i naturen er positiv og bidrager til at flere danskere bliver fysisk aktive. Samtidig forpligter den også. Både myndigheder og idrætsorganisationer bør støtte og facilitere mulighederne, så idræt i naturen kan foregå på en god og bæredygtig måde uanset antallet af udøvere. Faciliteter er helt afgørende for at kunne fortsætte den positive udvikling i antallet af udøvere og for at sikre hensynet til naturen og til andre skovgæster, når idrætsudøvere færdes derude. Det kræver desuden formidling og oplysning til idrætsudøverne såvel som de øvrige skovgæster, og det kræver viden om planlægning og forvaltning af arealer og faciliteter til idræt i naturen.

Udgangspunktet for enhver effektiv indsats er, at man danner sig et overblik over tingenes tilstand, muligheder og udfordringer. For at kunne tilrettelægge en god planlægning og forvaltning af outdooridræt er det ikke nok at vide hvor mange danskere, der dyrker idræt i naturen, og hvilke aktiviteter der er populære. Der er også behov for at have et overblik over de mange faktorer, der har indflydelse på mulighederne. Det er med andre ord vigtigt at kortlægge, hvor der er gode/dårlige muligheder, hvor der er behov for pleje og vedligehold, og hvor der er behov for nye anlæg.

TABEL 1

Antal udøvere inden for udvalgte idrætsgrene i henholdsvis 2011 og 2016 samt medlemmer af foreninger i 2017.

Idrætsgren	Antal udøvere (2011)	Antal udøvere (2016)	Medlem af forening (2017)
Sportsdykning	-	46.456	8.616
Kano/kajak	92.508	98.953	29.157
Landevejscykling	370.033	377.692	45.264
Løb	1.464.708	1.455.974	53.933
Mountainbike	185.016	296.861	?
Open Water svømning	-	18.582	?
Orienteringsløb	42.828	46.456	7.508
Roning	49.679	43.206	15.464
Rulleskøjteløb	202.122	127.304	3.999
Sejlsport	99.359	52.497	55.182
Surfing/SUP	-	10.499	3.100
Triatlon	29.980	32.519	7.773
Windsurfe/kitesurfe	-	29.269	?

Antallet er beregnet på baggrund af rapporterne om danskernes motions- og sportsvaner og de officielle befolkningstal fra Danmarks Statistik. Foreningsdata er udtrukket fra CFR-registeret. Tallene skal tages med et vist forbehold, idet tallene ikke angiver, hvor aktiviteterne udøves. For eksempel er det ikke alle løbere, der løber i naturen.

KORTLÆGNING OG ANALYSE AF OUTDOORIDRÆT

Der er i dag meget begrænset viden om mulighederne for outdooridræt i naturen i Danmark. Ingen har tidligere kortlagt eller analyseret vilkårene, og de fleste idræts- og fritidsforvaltninger har ikke overblik over kommunens idrætsfaciliteter i naturen. Ligeledes findes der ikke en samlet oversigt over arealfordelingen eller omfanget af faciliteter til idræt og motion i naturen. Facilitetsdatabasen, som blev offentliggjort i oktober 2017, rummer kun klassiske idrætsfaciliteter som haller, sale, boldbaner og stadions, og Naturstyrelsens hjemmeside www.udinaturen.dk rummer primært arealer og faciliteter til friluftsliv (fx bålhytter, shelters osv.). Der er med andre ord behov for at tilvejebringe et samlet overblik over arealer og faciliteter samt en analyse af de generelle vilkår for outdooridræt i Danmark.

Behovet for mere viden på området er baggrunden for denne rapport. Rapporten formidler resultaterne af en større national kortlægning og analyse af arealer og faciliteter gennemført i sommeren 2018. Analysen belyser mulighederne på et nationalt plan såvel som på et kommunalt plan og peger blandt andet på, hvilke faktorer der har størst indflydelse på idrætsmulighederne i de enkelte kommuner. Med udgangspunkt i analysen kan hver enkelt kommune således se, hvordan kommunen er placeret i forhold til andre kommuner på en række parametre og dermed, hvad der kan arbejdes med for at forbedre mulighederne for outdooridræt i kommunen.

Analysen kan anvendes af staten, kommuner, Naturstyrelsen, idrætsorganisationer, idrætsforbund og alle andre, der vil bidrage til at sikre en bæredygtig udvikling af idrætsmulighederne i den danske natur. Med udgangspunkt i analysen kan der udarbejdes en facilitetsstrategi og/eller iværksættes konkrete indsatser, som understøtter en fortsat udvikling af outdooridrætterne under hensyntagen til naturen og til de øvrige brugergrupper i naturen.

NATUREN ER RAMME FOR MANGE AKTIVITETER

I forbindelse med den gennemførte analyse såvel som i kommunernes planlægning og forvaltning af outdooridræt, er det vigtigt at være opmærksom på, at outdooridræt omfatter meget mere og andet end blot løb og mountainbike. Faktisk er der mere end 40 forskellige idrætsgrene, som har aktiviteter i naturen til vands, til lands og i luften (jf. boks 1), og mere end 20 af DIF's specialforbund har aktiviteter i naturen (jf. bilag 1). Nogle idrætsgrene er helt afhængige af faciliteter, hvorimod andre kan udøves, blot der er egnede arealer. I denne rapport belyses de generelle forhold, men undervejs trækkes enkeltidrætter frem for at eksemplificere, hvordan forholdene påvirker forskellige idrætsgrene.

FØRSTE AF TO RAPPORTER

Denne rapport belyser de fysiske muligheder for outdooridræt i Danmark, men mulighederne for outdooridræt er også påvirket af de juridiske forhold. Én ting er tilstedeværelsen af arealer og faciliteter, en anden ting er, om de må anvendes og i givet fald af hvem. Lovgivning og forvaltningspraksis har stor betydning for mulighederne, for eksempel er der stor forskel på adgangsreglerne i offentlige skove og private skove. Ligeledes er der stor forskel på, hvilke muligheder der er for at etablere faciliteter på forskellige arealtyper. Derfor har DIF besluttet at supplere denne rapport om de fysiske muligheder med en tilsvarende rapport om de juridiske forhold. Rapporten om de juridiske forhold forventes at udkomme ultimo 2019.

BOKS 1
Idrætsaktiviteter fordelt på arealtyper

IDRÆTSAKTIVITETER SÆRLIGT KNYTTET TIL SKOV:

- Mountainbike
- Langrend
- Alpin
- Løb
- Crossløb
- Trailløb
- Orienteringsløb
- Biathlon
- Crossløb
- Mountainbike-orientering
- Trail-orientering
- Turridning
- Cross triatlon

IDRÆTSAKTIVITETER KNYTTET TIL VAND (SØ, Å, HAV):

- Konkurrenceroning
- Turroning
- Kapkajak
- Turkajak
- Kajakpolo
- Cross triatlon
- Triatlon
- Aquatlon
- Sejlads
- Sportsdykning
- Stand Up Paddle
- Windsurfing
- Surfing
- Open water svømning
- Vandski
- Wakeboard
- Kitesurfing
- Kajaksurfing

IDRÆTSAKTIVITETER KNYTTET TIL ANDRE AREALER:

- Landevejscykling
- Triatlon
- Duatlon
- Rulleski
- Biathlon
- Golf
- Paragliding
- Hanggliding
- Klippeklatrin
- Rulleskøjteløb
- Rally
- Crossløb
- Faldskærmsudspring
- Svæveflyvning
- Beachvolley
- Beach håndbold
- Ridning

KAPITEL 1
METODE

En væsentlig del af den gennemførte kortlægning og analyse af outdooridræt i Danmark har bestået i at tilvejebringe en samlet oversigt over alle typer outdooridrætter med deres tilknyttede faciliteter (jf. boks 1 og tabel 2) samt en geografisk kortlægning og analyse af skov, søer, åer, kyststrækninger og faciliteter. Herefter er alle relevante geografiske data (arealer og faciliteter) registreret og opgjort på kommuneniveau. Data er indsamlet fra diverse officielle oversigter og statistikker. Yderligere er alle relevante idrætsforbund kontaktet for at få deres oversigt over faciliteter og deres viden om muligheder og begrænsninger for at udøve deres aktiviteter.

1.1 OVERORDNET METODEBESKRIVELSE

Alle kvantitative data vedrørende de fysiske forhold er registreret på kommuneniveau og fordelt på en række relevante temaer. Temalagene (arealer og faciliteter) med deres underliggende parametre (arealtyper og facilitetstyper) viser hermed de fysiske muligheder for idræt i naturen i Danmark.

Med henblik på at analysere de fysiske forhold nærmere er summen af de enkelte parametre opgjort i forhold til kommunernes arealer. Hermed er det muligt at sammenligne kommunerne indbyrdes både i forhold til omfanget af arealer og antallet af faciliteter. På baggrund af opgørelsen i forhold til kommuneareal er der efterfølgende udregnet pointsummer afhængig af kommunernes andel af naturarealer og outdoorfaciliteter. Dette har dannet udgangspunkt for en graduering og en farvelægning på kortmaterialer, som således giver et samlet overblik over andelen af arealer og antallet af faciliteter i de enkelte kommuner i Danmark (se kortene i bilag 2)

Farvegradueringen på kortene giver et samlet overblik over mulighederne og begrænsningerne i forskellige kommuner. Ved at krydse de forskellige temaer er det desuden muligt at belyse, hvilke kommuner der kvantitativt rummer særlig gode muligheder for henholdsvis skovidræt og vandsport.

1.2 SAMMENSTILLING AF DATA

Mulighederne for idræt i naturen påvirkes af en række forskellige parametre, og disse parametre er svære at sammenligne og vægte indbyrdes. Udfordringen er blandt andet, at de forskellige data har forskellige måleenheder. Dermed fordeler kommunerne sig på forskellige skalaer alt afhængig af hvilken parameter, der betragtes. For at løse denne udfordring måtte de forskellige parametre omregnes til samme skala. Det blev gjort ved at skalaen for hver parameter blev opdelt i 10 lige store enheder og dermed omregnet til en 1-10 skala, hvor 1 er forholdsvis dårlige muligheder for idræt i naturen, og 10 er virkelig gode muligheder for idræt i naturen (se figur 1.1). Værdierne blev herefter omsat til en farveskala (se kortene i bilag 2).

1.3 AREALTYPER

I Danmark er skov, sø og hav de mest benyttede arealtyper til outdooridræt. Her udøves hovedparten af aktiviteterne inden for outdooridræt (jf. boks 1). Disse arealtyper har derfor været udgangspunktet i analysen. Herudover er større åer medtaget i analysen, da de har stor betydning for vandsport i indlandskommuner uden kyststrækninger. Det gælder for eksempel Gudenåen i Midtjylland, som har stor betydning for outdooridræt i Silkeborg, Skanderborg og Favrskov Kommuner.

TABEL 2
Facilitetstyper, der indgår i analysen samt oversigt over datakilder.

Kortlagte facilitetstyper	Arealtype	Datakilde
Baneanlæg til konkurrenceroning	Vand	Dansk Kano og Kajak Forbund
Havbaner, badezoner og havnebassiner	Vand	Dansk Svømmeunion
Havne med sejlsportsfaciliteter	Vand	Dansk Sejlunion
Kabelbaner til wakeboard og vandski	Vand	Dansk Vandski og Wakeboard Forbund
Kajakpolobaner	Vand	Dansk Kano og Kajak Forbund
Orienteringsbaner med faste orienteringsposter	Skov	Dansk Orienterings-Forbund
Langrendsløjper og skianlæg	Skov	www.skisport.dk og www.danskebjerge.dk
Mountainbikespor	Skov	Danmarks Cykle Union (http://ontrail.dk)
Golfbaner	Andet	Dansk Golf Union
Klippeklatring	Andet	Dansk Klatreforbund
Optrækspladser til paragliding	Andet	Dansk Hanggliding og Paragliding Union

I vurderingen af hvilke søer og åer, der burde indgå i analysen, har vi rådført os hos de relevante specialforbund. På den baggrund har vi medtaget alle søer større end 100 hektar, og vi har medtaget de største danske åer, som ifølge Dansk Kano og Kajak Forbund er egnet til kajakroning og anvendes af kajakklubber og roklubber. Åer er opgjort som længden af den sejlbare strækning, og søer er opgjort som omkreds (jf. afsnit 1.5)

Skovarealerne er opgjort på henholdsvis private skove og offentlige skove. Baggrunden for denne opdeling er, at de juridiske forhold (herunder adgang) afhænger af ejerforholdene. Det er for eksempel ikke tilladt at løbe uden for veje og stier i private skove.

Vi har ikke medtaget landbrugsarealer som mark, overdrev, eng eller andre arealtyper i det åbne land. Begrundelsen er, at disse arealer kun i mindre grad anvendes til idræt, og som regel anvendes de kun i sammenhæng med de andre arealtyper. Derudover udøves idrætterne på vejene (for eksempel landevejscykling) og ikke på selve landbrugsarealerne.
Golfbaner indgår i analysen som faciliteter og anlæg til idræt. Golfbaner er således ikke betragtet som en arealtype, men som en facilitet, og golfbanerne er opgjort som antal golfbaner per kommune.

Analysen af arealer er en kvantitativ analyse, der viser hvor og hvor mange arealer, der er. Analysen fortæller ikke, hvor spændende arealerne er at dyrke idræt på for eksempel terræn eller skovtype.

1.4 FACILITETER OG ANLÆG

Muligheden for outdooridræt afhænger af naturarealer såvel som faciliteter, der understøtter og beriger de enkelte idrætter. I denne analyse har vi derfor opgjort antallet af fysiske idrætsfaciliteter i naturen i hver kommune og kategoriseret dem efter de pågældende arealtyper (jf. tabel 2).

Registreringen og optællingen af faciliteter er gennemført i maj-juni 2018 i samarbejde med DIF's forskellige specialforbund (idrætsforbund). Udvælgelsen af relevante facilitetstyper er ligeledes foretaget i samråd med specialforbundene, idet specialforbundene er landets førende eksperter og har et nationalt overblik over deres respektive idrætter.

Kortlægningen og analysen er afgrænset til idrætsfaciliteter i naturen etableret specifikt til udøvelsen af idræt. Friluftsfaciliteter, som shelters, bålpladser, fugletårne med videre, indgår ikke i analysen. Ligeledes indgår lege-, bevægelses- og aktivitetsbaner ikke i undersøgelsen. Således er go-high-baner, klatretårne og fitnesspavilloner ikke medtaget.

Faciliteter skal i denne sammenhæng forstås som fysiske anlæg eller installationer. For eksempel er klitter og bakker, der bruges til paragliding, ikke medtaget. Vi har endvidere ikke medtaget faciliteter, der ikke er officielt registreret og/eller formidlet, og som ikke er offentligt tilgængelige. For eksempel er det kun godkendte, officielt registrerede og kvalitetssikrede mountainbikespor, der er

FIGUR 1.1
Illustration af hvordan data er omregnet fra henholdsvis længde, areal og antal til en sammenlignelig pointskala fra 1-10.

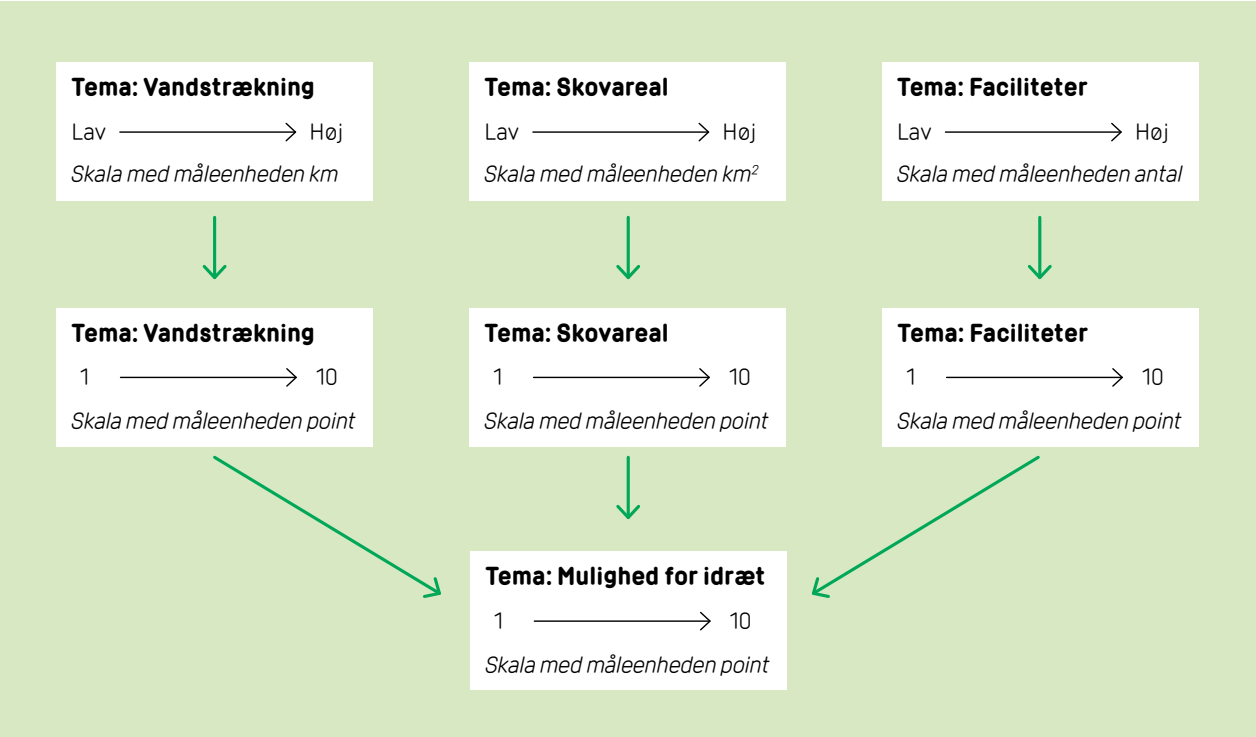

medtaget i analysen. Der findes mange uofficielle spor og ruter, som skovejeren og myndighederne ikke har givet tilladelse til, og nogle spor er endda ulovligt anlagt på gravhøje og gennem fredede diger. For at sikre at uofficielle og ulovlige spor ikke indgår i analysen, er datagrundlaget baseret på de spor, der er blevet officielt godkendt af Ontrail, som Danmarks Cykle Union, DGI og Naturstyrelsen står bag. Begrundelsen for denne beslutning er, at alle faciliteter, der indgår i analysen, skal være lovlige og mulige for alle at anvende.

Enkelte facilitetstyper er af praktiske årsager ikke medtaget i analysen. For eksempel indgår ridestier ikke i analysen, idet der ikke findes en landsdækkende registrering af ridestier. Ligeledes har det ikke været muligt at skaffe en troværdig landsdækkende oversigt over bådebroer og isætningssteder til kajakker.

Analysen er alene kvantitativ og beskæftiger sig af praktiske årsager ikke med kvaliteten af enkelte faciliteter for eksempel tilstand, terræn, sværhedsgrad. Faciliteterne i analysen er derfor vægtet ligeligt uden hensyn til kvalitet.

1.5 DATAGRUNDLAG

I analysen er følgende data anvendt: Kyststrækning, omkreds af søer, længden af åer, arealet af private og offentlige skovarealer samt antallet af faciliteter.

Datagrundlaget for kommunernes kyststrækninger er baseret på en opgørelse fra Ministeriet for By, Bolig og Landdistrikter i 2014.

Alle danske søer med et areal større end 100 hektar indgår i analysen, og søernes omkreds er beregnet og opgjort i GIS. I den tekniske analyse blev Geodatastyrelsens fot-kort (udarbejdet, juli 2018) anvendt samt et kort over de danske kommunegrænser. Søer beliggende i mere end en kommune blev delt med kommunegrænserne.

De danske åer, som Dansk Kano og Kajak Forbund har vurderet som egnet til kajak- eller kanoroning, er udregnet og opgjort indenfor hver kommune ved brug af onlineværktøjet, Danmarks Miljøportal.

Datagrundlaget for skovarealer fordelt på kommuner er leveret af Thomas Nord-Larsen, som er ansvarlig for Danmarks Skovstatistik og seniorforsker ved Skov & Landskab på Københavns Universitet. Arealdata er opgjort på baggrund af vilkårlige prøveflader udlagt i hele Danmark. Hver prøveflade er blevet fysisk gennemgået og opmålt og efterfølgende aggregeret ud fra den enkelte kommunes samlede areal. Der er en statistisk usikkerhed i data opgjort på kommuneniveau, idet prøvefladerne ikke i alle tilfælde er fordelt ligeligt ud på kommunens areal. Denne usikkerhed kan bevirke, at arealerne for nogle kommuner er højere eller lavere end, hvad den reelt er.

KAPITEL 2
ANALYSE AF AREAL-FORDELINGEN

Tilstedeværelsen af naturarealer, der kan anvendes til forskellige former for idræt, er en grundlæggende forudsætning for at kunne dyrke idræt i naturen. For eksempel er skov helt grundlæggende for orienteringsløb, mountainbike og andre skovidrætter. Ligeledes er hav, søer og åer helt grundlæggende for vandsportsaktiviteter som sejlads og kajakpolo.

Arealer er nok den væsentligste parameter i kortlægningen og analysen af mulighederne for outdooridræt i Danmark. Egnede arealer er en forudsætning for overhovedet at kunne dyrke outdooridræt, og mange outdooridrætter kræver ikke særligt anlagte faciliteter, men kan udøves, bare der er egnede arealer. Herudover er arealerne den parameter, som er sværest at påvirke. Det er væsentlig mere besværligt, langsommeligt og ressourcekrævende at tilvejebringe flere arealer frem for faciliteter. Det kan dog lade sig gøre gennem kunstigt anlagte søer og skovrejsning. Vestskoven i Albertslund er et oplagt eksempel på, at skovrejsning kan forbedre mulighederne for outdooridræt i en kommune.

2.1 SKOVAREALER

Generelt er der en forholdsvis god udbredelse af skov i Danmark set ud fra et idrætsperspektiv. Der er således kun nogle ganske få

FIGUR 2.1
Samlede skovareal opgjort som andel af kommunens samlede areal på en skala fra 1-10 (1 er < 4,5% og 10 er > 40,5%)

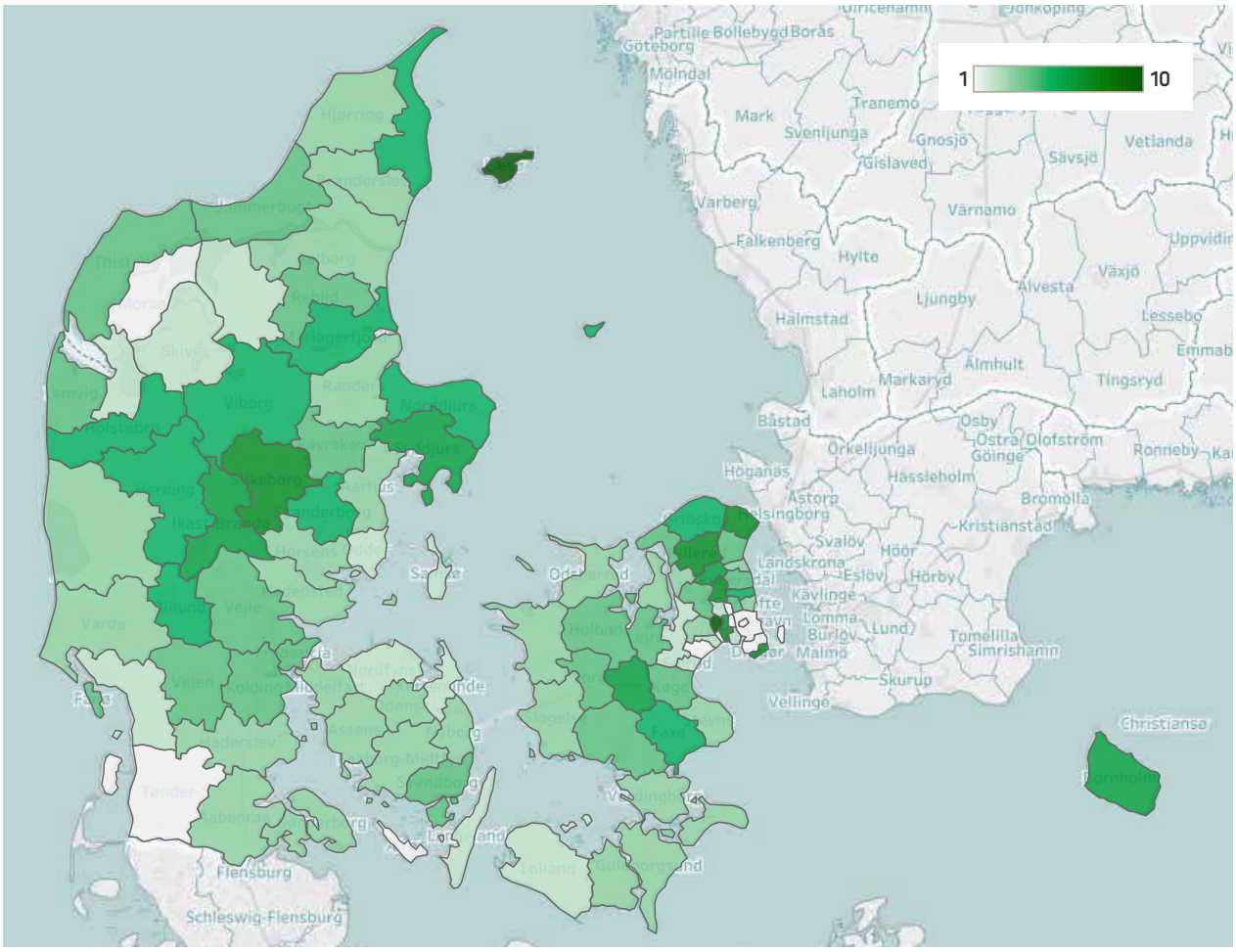

kommuner, som ikke har skovarealer i en udstrækning, der giver muligheder for skovidræt. Faktisk er det kun i København, Frederiksberg og mange kommuner på den Københavnske vestegn, at der ikke er skovarealer i et omfang, der giver mulighed for skovidræt. Hertil kan det nævnes, at også Limfjordskommunerne og Vadehavskommunerne er relativt skovfattige kommuner (jf. figur 2.1).

Paradoksalt nok er vestegnskommunen Albertslund den kommune i Danmark med det største skovareal set i forhold til kommunens samlede areal. Hele 45 procent af Albertslund Kommune er skovdækket. Det kommer nok som en stor overraskelse for mange, at Albertslund har så meget skov. Men Albertslund skiller sig altså ud i forhold til de andre vestegnskommuner, og det skyldes først og fremmest Vestskoven på 1400 hektar, som blev plantet i 1967 og årene derefter.

Ser vi på skovudbredelsen i et mere regionalt perspektiv, så er de skovrigeste kommuner i Danmark beliggende i Midtjylland og Nordsjælland. Desuden er Læsø og Bornholm blandt de skovrigeste kommuner (jf. figur 2.1). Det er således disse kommuner, der ud fra en arealmæssig betragtning byder på flest muligheder for skovidræt.

I store dele af Danmark er skovarealet primært privatejet. Faktisk er der hele 44 kommuner i Danmark med mere end 80 procent privat skov. Disse kommuner er hovedsageligt beliggende på Fyn og Midt- og Sydsjælland (jf. bilag 2, kort 2). Den store andel privatejede skov begrænser mulighederne for skovidræt som følge af relativt restriktive adgangsbestemmelser i Naturbeskyttelsesloven. Ifølge Naturbeskyttelsesloven må man i privatejede skove kun færdes på veje og stier, og kun fra kl. 6 til solnedgang. I offentlige skove har man derimod adgang hele døgnet, og det er tilladt at færdes i hele skovbunden. Det har blandt andet stor betydning for mulighederne for orienteringsløb. De juridiske forhold beskrives nærmere i en særskilt rapport om de juridiske muligheder for outdooridræt (jf. indledningen).

2.2 VANDSTRÆKNINGER

Danmark er som udgangspunkt et land med rigtig gode muligheder for vandsportsaktiviteter. Analysen viser da også, at der ud fra en arealmæssig betragtning er rigtig gode muligheder for vandsport i Danmark. Faktisk er der kun 22 kommuner uden kyststrækning, og af disse kommuner har 14 kommuner søer eller åer, der er egnede til vandsport. Der er således muligheder for vandsport i næsten alle danske kommuner.

FIGUR 2.2

Længden af kommunens vandstrækning i forhold til kommunernes areal angivet på en skala fra 1-10 (1 er < 0,17 km/km² og 10 er > 1,53 km/km²)

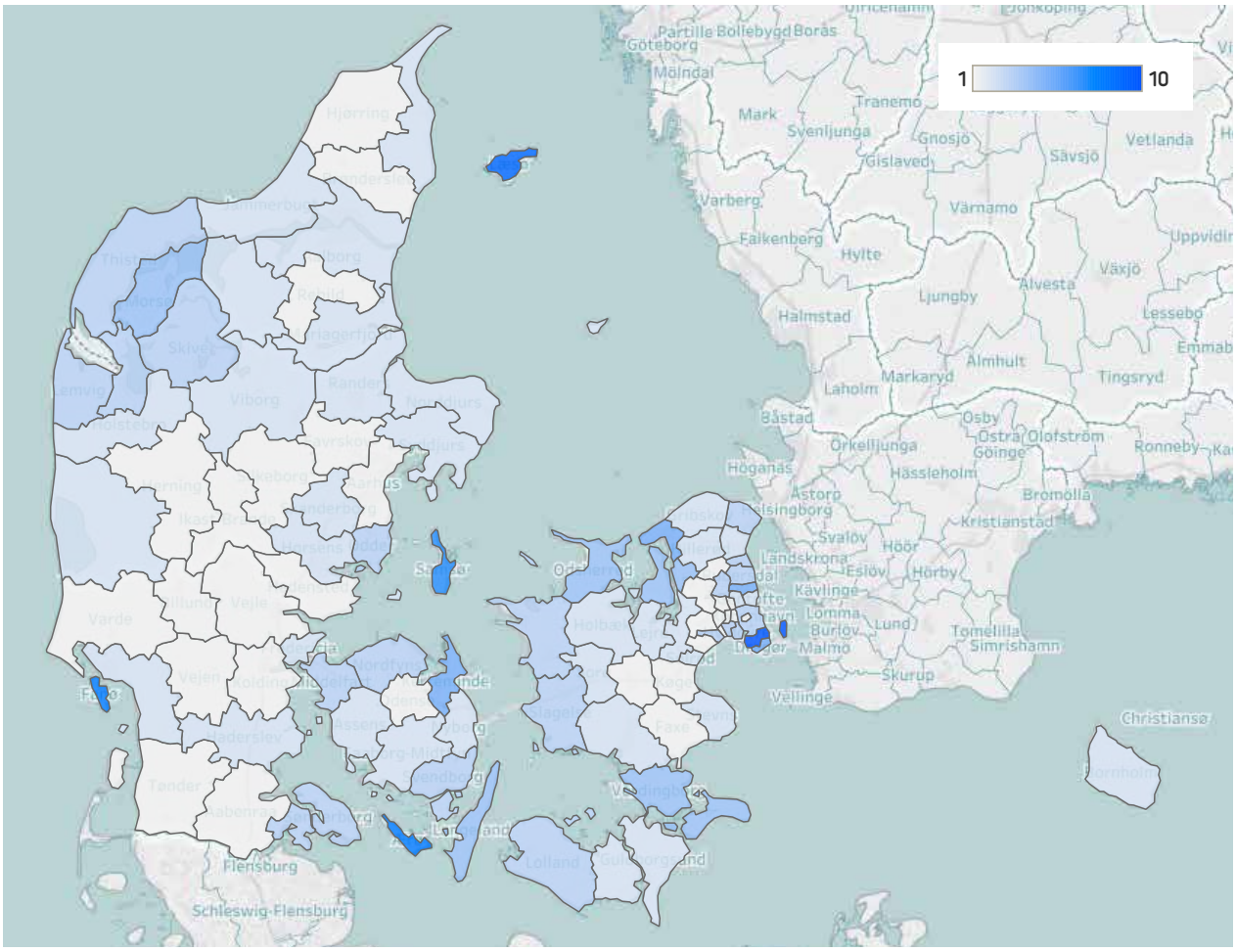

Med en samlet kyststrækning på 381 kilometer, er Vordingborg den kommune i Danmark, der har den længste kyststrækning. Herefter følger Lolland kommune med 287 kilometer og Thisted kommune med 258 kilometer.

Det er imidlertid et andet billede, når vi ser på adgangen til vand opgjort som den samlede vandstrækning (kyst, søer og åer) i kommunerne set i forhold til kommunernes størrelse. Adgangen til vand er markant bedre i de små selvstændige ø-kommuner (Læsø, Fanø, Ærø, Samsø, Langeland). I disse kommuner er kyststrækningen lang i forhold til kommunens samlede areal, og det betyder, at der er kort afstand til vandet uanset, hvor i kommunen man befinder sig. Dermed ikke sagt, at der er dårlige muligheder for vandsport i andre kystkommuner, for eksempel langs den jyske vestkyst. Men set i forhold til kommunernes størrelse, så er der forholdsvis mere vandstrækning i de små ø-kommuner.

Ser vi bort fra de små ø-kommuner, så er det især de Vestsjællandske Kommuner samt Tårnby, Kerteminde, Dragør og Frederikssund, der har lange vandstrækninger i forhold til kommunearealet (jf. figur 2.2).

Indlandskommunerne, og især de midtjyske og midtsjællandske kommuner, har naturligvis dårligere adgang til vand end kystkommunerne. Alligevel er der muligheder for vandsport i disse kommuner på de større søer og åer, for eksempel Gudenåen og søerne i Søhøjlandet samt Susåen på Sjælland.

2.3 AREALER SAMLET SET

Ser vi på kombinationen af vand og skov, så er Læsø i særklasse den kommune i Danmark, der har flest arealer til outdooridræt, set i forhold til kommunens størrelse. Tilsvarende er Frederiksberg Kommune den kommune i landet med færrest arealer til outdooridræt, dog stærkt efterfulgt af København, den københavnske vestegn samt Tønder Kommune.

Ser vi på arealfordelingen i en mere regional kontekst, så er Nordsjælland den del af landet, der har den største andel vand og skov (jf. figur 2.3), blandt andet på grund af Gribskov, Store Dyrehave, Tisvilde Hegn, Arresø, Esrum Sø og hele Øresundskysten samt Sjællands nordkyst og Roskilde Fjord. Langt hovedparten af skovarealerne i Nordsjælland er tilmed offentlige skove med gode adgangsmuligheder. Arealmæssigt er Nordsjælland derfor det område i Danmark med flest muligheder for outdooridræt.

Forruden Nordsjælland viser analysen, at også Silkeborg Kommune, Syddjurs Kommune og Bornholms Regionskommune har en forholdsvis stor andel skov og vand i forhold til kommunernes størrelse (jf. figur 2.3).

FIGUR 2.3
Kommunernes udbud af arealer til outdooridræt opgjort som gennemsnitsscoren for skovandel og vandstrækning på en skala fra 1-9,5

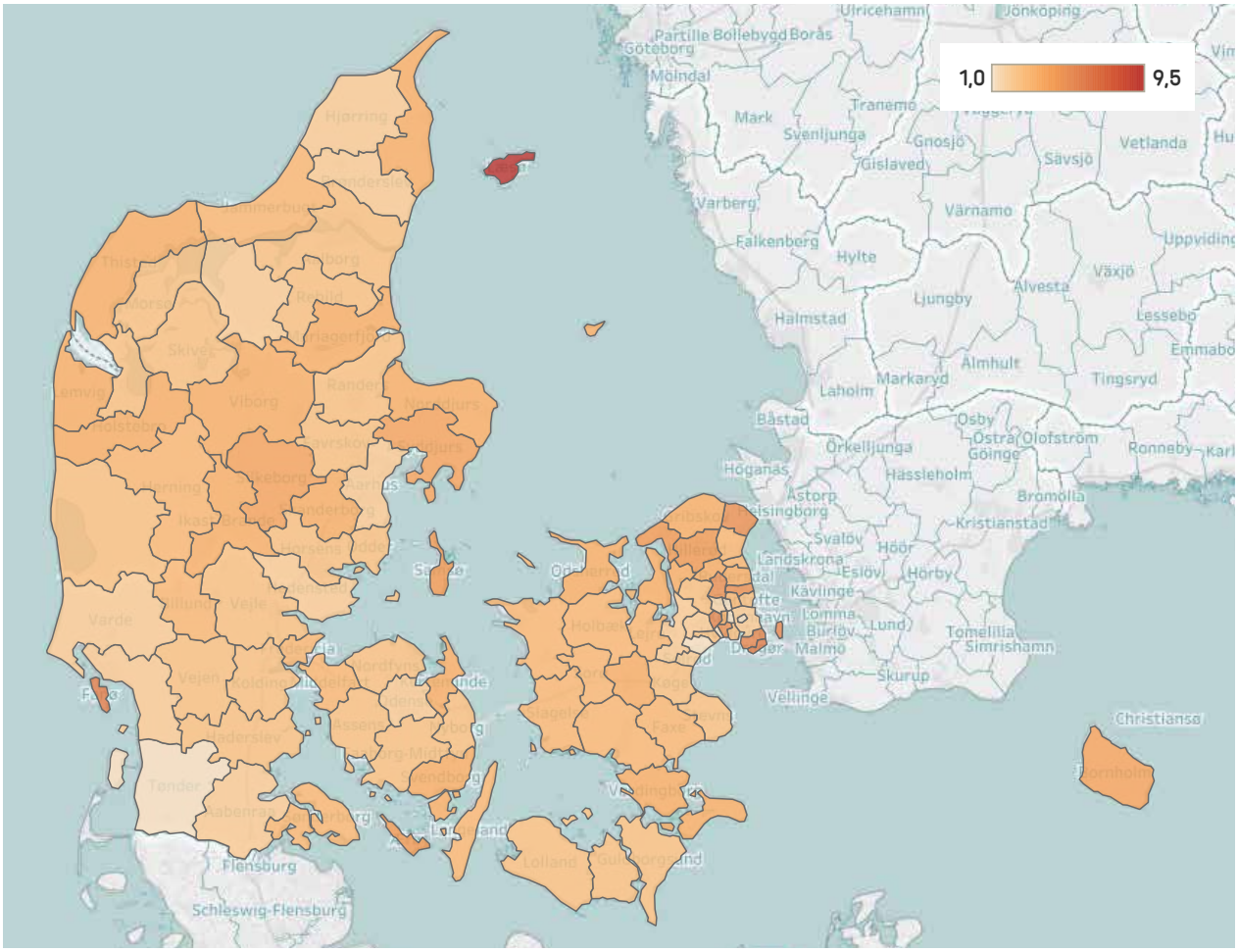

KAPITEL 3
ANALYSE AF FACILITETSFORDELINGEN

For en række af outdooridrætterne er specialfaciliteter en helt grundlæggende forudsætning for at kunne udøve idrætterne. Det gælder for eksempel mountainbikespor, langrendsspor, orienteringsløbsbaner, kajakpolobaner og havne med sejlsportsfaciliteter. Faciliteter er desuden den parameter, som bedst kan påvirkes i bestræbelserne på at forbedre mulighederne for outdooridræt. De arealmæssige forhold som skov og vand, er parametre som er langt sværer og mere ressourcekrævende at påvirke, for eksempel gennem skovrejsning eller kunstigt anlagte søer. Derfor er det interessant at se nærmere på fordelingen af faciliteter til outdooridræt.

Der er i alt registreret 561 faciliteter til skovidræt og vandsport fordelt på 8 forskellige anlægs- og facilitetstyper (jf. figur 3.1). Analysen viser, at to tredjedele af faciliteterne er faciliteter til skovidræt. Denne fordeling afspejler ikke fordelingen af idrætsgrene, idet der er flere idrætsgrene på vandet end i skoven (jf. boks 1 på side 9).

3.1 FACILITETER TIL SKOVIDRÆT

På landsplan er der 401 faciliteter til skovidræt, hvilket svarer til fire faciliteter per kommune. Det er relativt få faciliteter set i forhold til antallet af udøvere, og set i forhold til mere klassiske idrætsfaciliteter. Til sammenligning er der 2194 idrætshaller i Danmark, svarende til 22 idrætshaller i gennemsnit per kommune (Facilitetsdatabasen 2018). Der er således meget få faciliteter til skovidræt sammenlignet med andre idrætter, og skoven er endda betydeligt mere brugt som idrætsarena end idrætshaller (Pilgaard og Rask, 2016).

FIGUR 3.1
Antallet af registrerede faciliteter fordelt på anlægs- og facilitetstyper

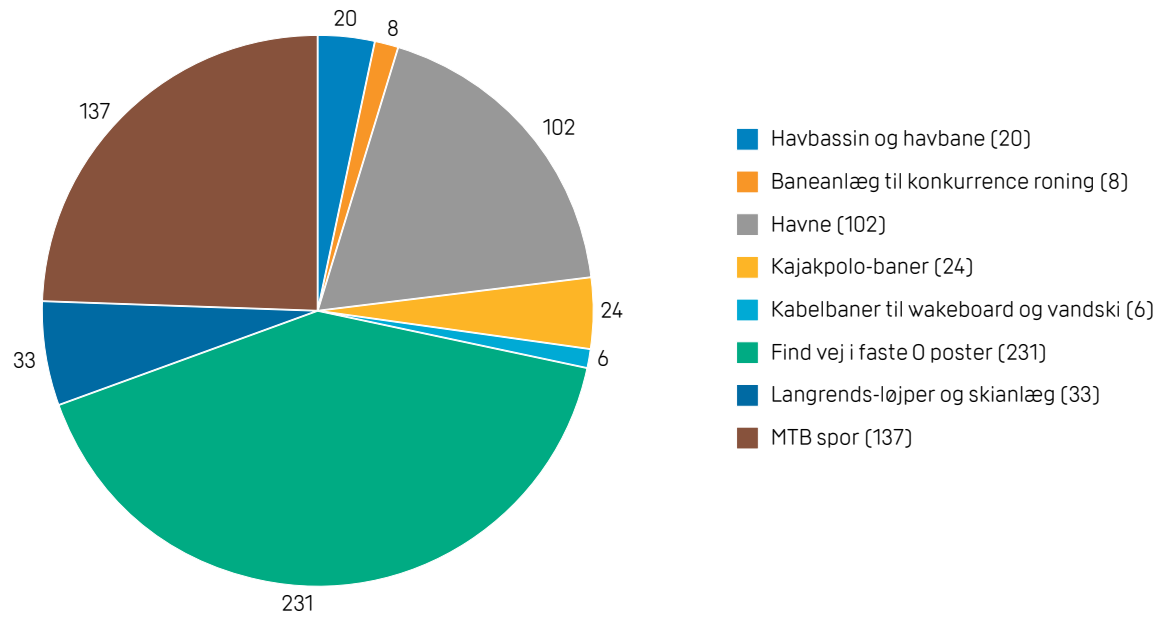

Orienteringsbaner med faste orienteringsposter er den mest udbredte facilitet til skovidræt med i alt 231 orienteringsbaner på landsplan svarende til 58 procent af alle faciliteter til skovidræt. Det skal i denne forbindelse nævnes, at ridestier ikke er med i analysen, idet der ikke findes landsdækkende data for udbredelsen af ridestier i de danske skove (jf. afsnit 1.4). Det må dog formodes, at der er forholdsvis mange ridestier i de offentlige skove.

Der er registreret 137 officielt godkendte og kvalitetssikrede mountainbikespor i Danmark (jf. afsnit 1.4), og disse udgør 34 procent af alle faciliteter til skovidræt. Antallet af mountainbikespor skal tages med et vist forbehold, idet der findes betydeligt flere spor end de officielt godkendte (jf. afsnit 1.4).

Analysen viser, at faciliteterne til skovidræt er meget ujævnt fordelt i Danmark. Der er i den ene ende af skalaen kommuner med 17 faciliteter, og i den anden ende af skalaen er der kommuner, der ikke har nogen faciliteter overhovedet. Med 17 faciliteter er Herning Kommune den kommune i landet med flest faciliteter til skovidræt. Det skyldes især en meget aktiv orienteringsklub, som har anlagt 14 faste orienteringsbaner rundt omkring i hele kommunen.

Ser vi på antallet af faciliteter til skovidræt i et mere regionalt perspektiv, så er det de midtjyske kommuner og de nordsjællandske kommuner, der har flest faciliteter, hvorimod der er færrest faciliteter i de vestsjællandske kommuner (jf. figur 3.2).

Der er ikke en entydig sammenhæng mellem antallet af faciliteter til skovidræt og mængden af skov i kommunerne (jf. figur 3.3), men der er ikke overraskende nogle af kommunerne med mange faciliteter, som også har meget skov. Det gælder blandt andet Silkeborg, Bornholm, Hillerød og Viborg. Der er dog også kommuner, der skiller sig ud med forholdsvis meget skov uden eller med meget få faciliteter til skovidræt. Det gælder blandt andet Faxe, Læsø, Syddjurs og Ringsted Kommuner. Tilsvarende er der også kommuner med forholdsvis mange faciliteter til skovidræt set i forhold til kommunens skovareal. Det gælder for eksempel Esbjerg, Faaborg-Midtfyn, Århus og Næstved Kommuner. Konklusionen er derfor, at nogle kommuner har flere faciliteter end man kan forvente, hvorimod andre kommuner endnu ikke har udnyttet deres potentiale for skovidræt.

FIGUR 3.2
Kommunernes udbud af faciliteter til skovidræt på en skala fra 1-10 (1 er < 1,7 faciliteter og 10 er > 15,3 faciliteter)

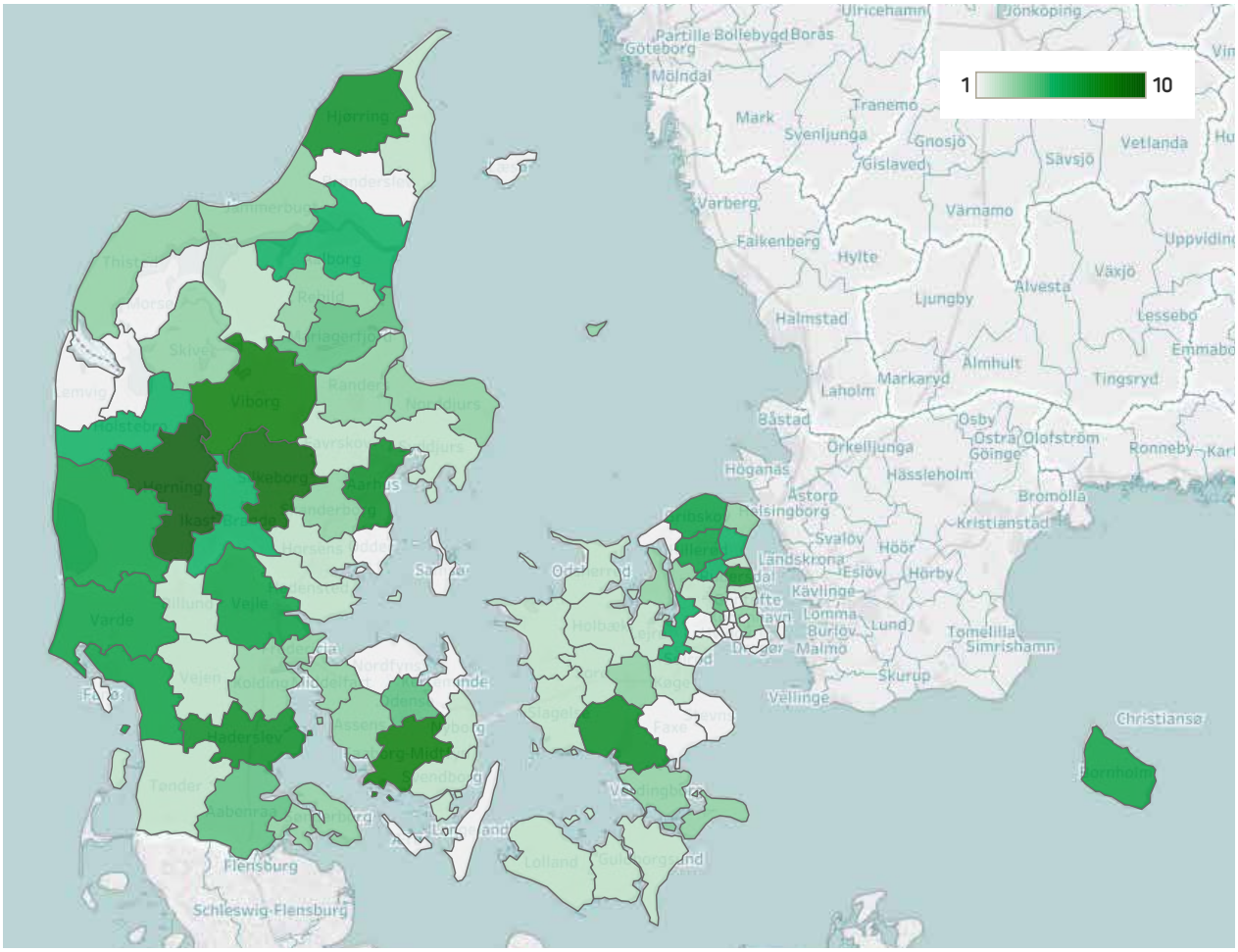

FIGUR 3.3
Sammenhæng mellem skov og skovfaciliteter

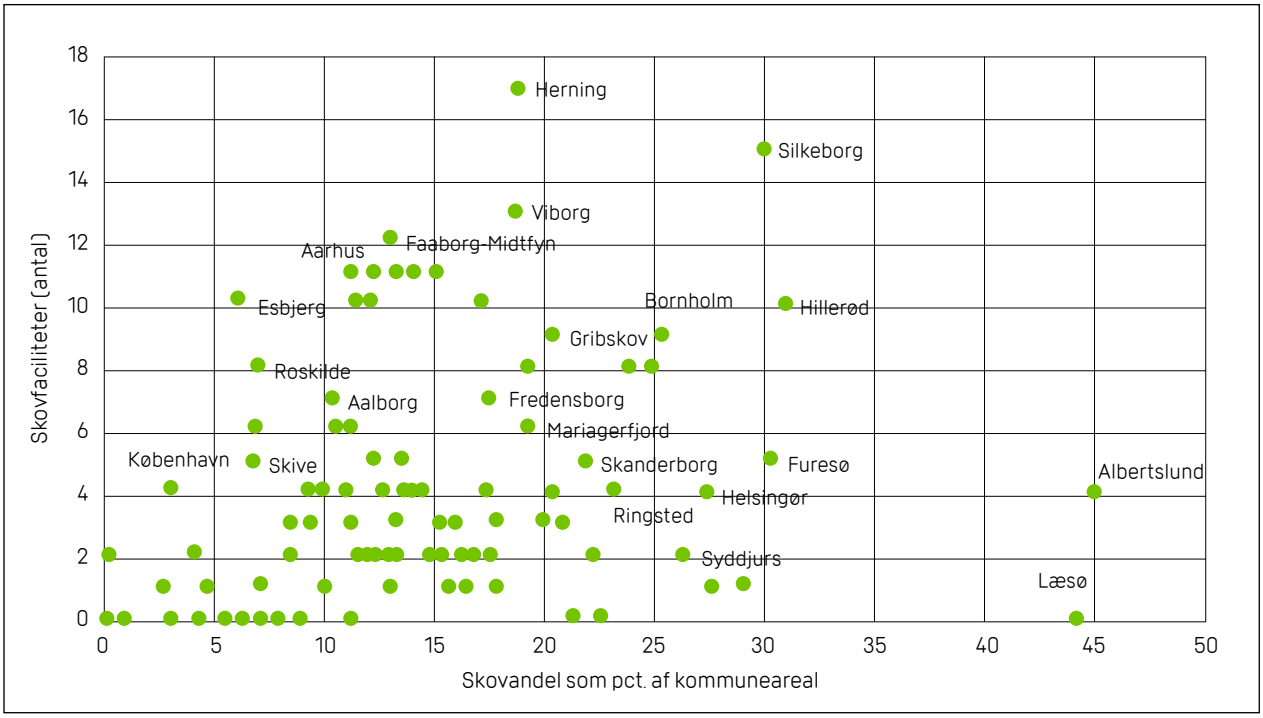

Sammenhæng mellem antallet af skovfaciliteter og skovandel i kommunerne.

3.2 FACILITETER TIL VANDSPORT

Ligesom det er tilfældet for skovidræt, viser analysen, at der i Danmark er relativt få faciliteter til vandsport set i forhold til antallet af udøvere, og set i forhold til mere klassiske idrætsfaciliteter. På landsplan er der kun 160 faciliteter til vandsport, hvilket svarer til 1,6 faciliteter per kommune. Til sammenligning er der 2194 idrætshaller i Danmark, svarende til 22 idrætshaller i gennemsnit per kommune (Facilitetsdatabasen 2018). Der er således meget få faciliteter til vandsport sammenlignet med mere traditionelle idrætter, men også set i forhold til antallet af udøvere. Den seneste opgørelse viser, at der er flere, der dyrker vandsport end spiller fodbold (Pilgaard og Rask, 2016).

Havne med sejlsportsmuligheder (jf. afsnit 1.4) er den mest udbredte facilitet til vandsport med i alt 102 havne svarende til 64 procent af alle faciliteter til vandsport. Herefter følger kajakpolobaner med i alt 24 baner, havbassiner med i alt 20 bassiner, anlæg til konkurrenceroning med i alt 8 anlæg og som rosinen i pølseenden finder vi kabelbaner til Wakeboard, som der kun er 6 af i hele Danmark (jf. figur 3.1).

Analysen viser ikke overraskende, at faciliteterne til vandsport er meget ujævnt fordelt i Danmark. Hele 94 procent af kommunerne har mindre end fem faciliteter, og der er 25 kommuner (primært indlandskommuner) uden faciliteter til vandsport. I den anden ende af skalaen finder vi Københavns Kommune med 11 faciliteter. København er ikke bare den kommune med flest faciliteter til vandsport, der er også en stor variation i faciliteterne med alt lige fra simple havbaner, havbassiner og kajakpolobaner til de noget større anlæg som kabelbane til Wakeboard og havne med faciliteter til sejlsport.

Ser vi på de øvrige kommuner i Danmark, så er det særligt Vordingborg, Frederikshavn og Århus, der har faciliteter til vandsport med henholdsvis 9, 8 og 7 faciliteter. Men også Slagelse og Bornholm markerer sig på Danmarkskortet med fem faciliteter hver (jf. bilag 3, tabel 5).

Der er ingen sammenfald mellem de kommuner, der har meget vand, og de kommuner, der har mange faciliteter til vandsport (jf. figur 3.4). Således har for eksempel de små selvstændige ø-kommuner (Fanø, Læsø, Ærø, Samsø, Langeland) ingen eller kun meget få faciliteter til vandsport. Der tegner sig et billede af at de store havnebyer, blandt andet København, Århus, Frederikshavn og Aalborg, har mange vandsportsfaciliteter (jf. bilag 3, tabel 5). Det skyldes formentlig antallet af indbyggere samt den restriktive lovgivning på kystområdet (jf. bilag 4), som ikke uden videre giver mulighed for at placere større anlæg som blandt andet kabelbaner ud for strande eller naturskønne kyster. Vandsportsanlæg er derfor generelt henvist til havne eller søer uden væsentlige naturbeskyttelsesinteresser (for eksempel søer i tidligere råstofgrave).

FIGUR 3.4
Sammenhæng mellem vandstrækning og vandsportsfaciliteter

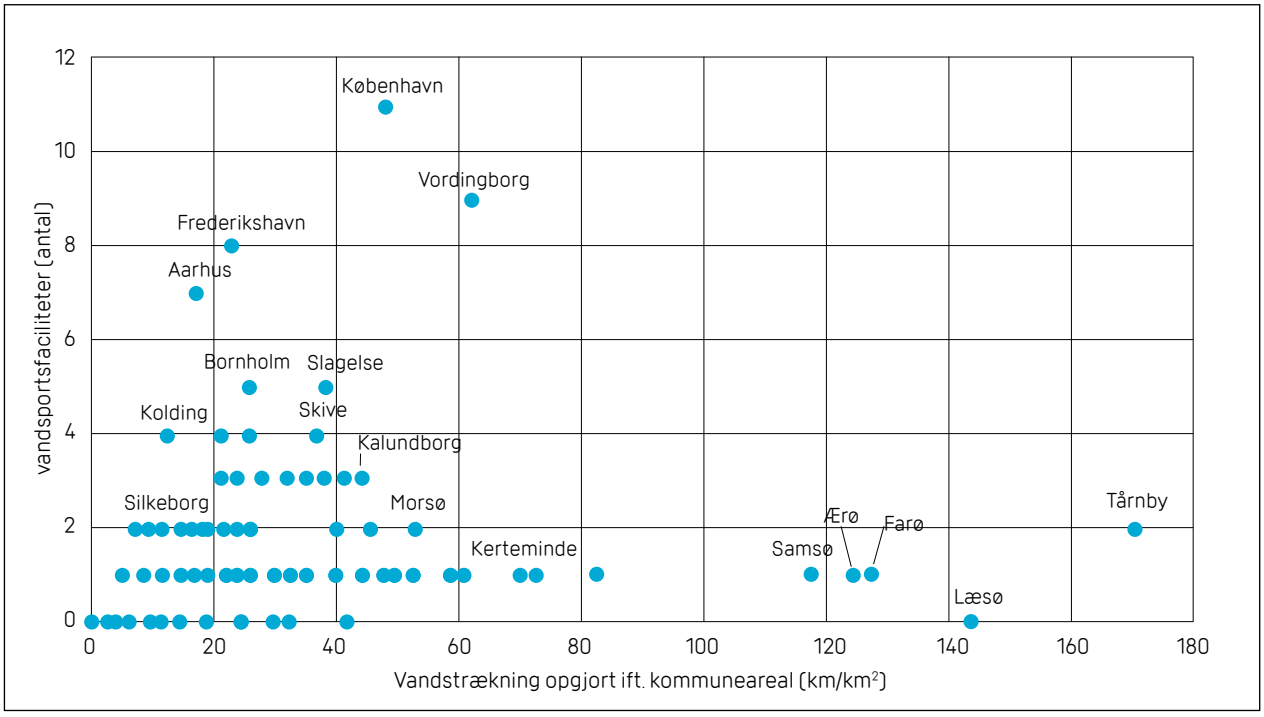

3.3 FACILITETER TIL SKOVIDRÆT OG VANDSPORT SAMLET SET

Orienteringsbaner med faste orienteringsposter er den mest udbredte facilitetstype med i alt 231 baner (jf. figur 3.1). Det skyldes blandt andet, at mange orienteringsklubber i de seneste 10 år har etableret orienteringsbaner gennem projekterne 'Faste poster' og 'Find vej i', som af flere omgange har modtaget økonomisk støtte fra blandt andet Friluftsrådet og Nordea-fonden. Med økonomisk støtte fra fonde, og med faglig rådgivning fra Dansk Orienterings-Forbund, har mange orienteringsklubber således anlagt orienteringsbaner (tegnet orienteringskort og opsat pæle, piktogrammer og kortkasser).

Mountainbikespor er den næstmest udbredte facilitet til outdooridræt med i alt 137 officielle og offentligt tilgængelige spor fordelt i hele landet. Antallet skal tages med et vist forbehold. Der er betydeligt flere spor i Danmark end 137, men denne analyse er udelukkende baseret på de officielt registrerede og lovlige spor (jf. afsnit 1.4). Antallet af mountainbikespor har været støt stigende gennem de seneste 15-16 år. I 2002 var der blot to spor i Danmark. De mange mountainbikespor beror ligesom orienteringsbanerne på en stor frivillig indsats. Den stigende interesse for mountainbike har medført et stigende behov for flere steder at køre og en stigende efterspørgsel på variation i sværhedsgraderne. På den baggrund er der dannet sporbyggerlaug, som udelukkende har til formål at etablere og vedligeholde mountainbikespor.

Den store frivillige indsats med at etablere orienteringsbaner og mountainbikespor har vi endnu ikke oplevet inden for vandsportsaktiviteterne, og det er formentlig en af hovedårsagerne til at vandsportsfaciliteter ikke har oplevet samme vækst i de senere år. Dansk Vandski og Wakeboard Forbund igangsatte i 2013 et facilitetsprojekt, der skal fremme etableringen af kabelbaner til Wakeboard. Med støtte fra Danmarks Idrætsforbund ydes tilskud på op til halvdelen af etableringsomkostningerne til en kabelbane. Ligeledes har Nordea-fonden i 2018 bidraget med en halv million kroner til en transportabel kabelbane, som kommuner kan låne midlertidigt til at introducere Wakeboardsporten i kommunen. Dansk Vandski og Wakeboard Forbunds facilitetsprojekt minder på mange måder om Dansk Orienterings-Forbunds 'Find vej i' projekt, men i modsætning til orienteringsbaner og mountainbikespor er kabelbanerne forholdsvis dyre at etablere, og det er vanskeligere at finde egnede lokaliteter samt at få tilladelser til at etablere kabelbanerne. Derudover kræver det bemanding at drive kabelbanen. Dette er formentlig årsagen til, at der endnu kun er 6 kabelbaner i hele Danmark.

Ser vi på det samlede udbud af faciliteter til skovidræt og vandsport på kommuneniveau, så er Århus den kommune, der har det største udbud med i alt 18 faciliteter fordelt på 11 faciliteter til skovidræt og 7 faciliteter til vandsport og en gennemsnitsscore på 7. Herefter følger København, Vordingborg og Bornholm med en gennemsnitsscore på henholdsvis 6,5, 6 og 5,5 (jf. bilag 3 tabel 6). En rimelig hypotese kunne være, at det største udbud af faciliteter til skovidræt og vandsport, skulle findes i en landkommune med fokus på bosætning og turisme og med masser af naturarealer. Men analysen viser, at Danmarks to største byer har det bedste udbud af faciliteter. Det kan formentlig tilskrives, at Århus og

København har flere ressourcer, større indbyggertal samt større og mere ressourcestærke idrætsforeninger, som dels har lobbyet godt for deres sag og dels har bidraget med at anlægge faciliteter på frivillig basis, blandt andet er mange mountainbikespor, orienteringsbaner og kajakpolobaner etableret og finansieret af klubberne selv. Ser vi på listen over kommuner med flest medlemmer af idrætsforeninger på outdooområdet, så er København og Århus da også de kommuner med markant flest medlemmer (se bilag 3, tabel 11), hvilket naturligvis hænger sammen med det høje indbyggertal.

Ser vi på udbuddet af faciliteter i et mere regionalt perspektiv, så byder Midtjylland på flest muligheder, hvor især Århus, Herning, Silkeborg og Viborg har et "godt" udbud (jf. figur 3.5). I den anden ende af skalaen finder vi Fyn og Midtsjælland, som har meget få faciliteter, og især den Københavnske Vestegn, Stevns, Faxe og Frederikssund Kommuner springer i øjnene, som kommuner med få eller ingen faciliteter, for eksempel har Stevns Kommune ikke en eneste officiel facilitet til outdooridræt.

En anden kommune, der springer i øjnene, når man ser på kommunekortet med fordelingen af faciliteter, er Læsø (jf. figur 3.5). Læsø er den kommune i Danmark med det bedste udbud af arealer til skovidræt og vandsport, men kommunen har ingen officielle faciliteter til skovidræt og vandsport. Der er således et enormt stort potentiale for at forbedre mulighederne for outdooridræt på Læsø ved at etablere faciliteter. Hvorvidt det overhovedet er relevant på en lille ø som Læsø afhænger af den lokale efterspørgsel og eventuelt ønske om at fremme outdoorturisme på øen.

For vandsportsfaciliteter, og til dels også for skovfaciliteter gælder, at der ikke ses en entydig sammenhæng mellem kommuner med meget vand og skov og kommuner med mange faciliteter (se figur 3.3 og 3.4). Antallet af faciliteter kan således ikke alene begrundes med, at der etableres flere faciliteter i kommuner med meget skov eller vand. Ligeledes er der på landsplan ingen signifikant sammenhæng mellem kommuner med mange medlemmer af idrætsforeninger og kommuner med mange faciliteter. Der er altså ingen umiddelbare tendenser til, at der etableres flere faciliteter i kommuner med store idrætsforeninger. Det er kun i København og Århus, at der ses en sammenhæng mellem store foreninger og mange faciliteter. På landsplan er der ingen sammenhæng mellem store foreninger, meget natur og mange faciliteter. Det skyldes muligvis, at det hovedsageligt er nogle få ildsjæle rundt omkring i landet, der har taget initiativ til at etablere mange faciliteter.

FIGUR 3.5

Kommunernes samlede udbud af faciliteter til skovidræt og vandsport opgjort som gennemsnitsscoren for skovfaciliteter og vandsportsfaciliteter på en skala fra 1-7,7

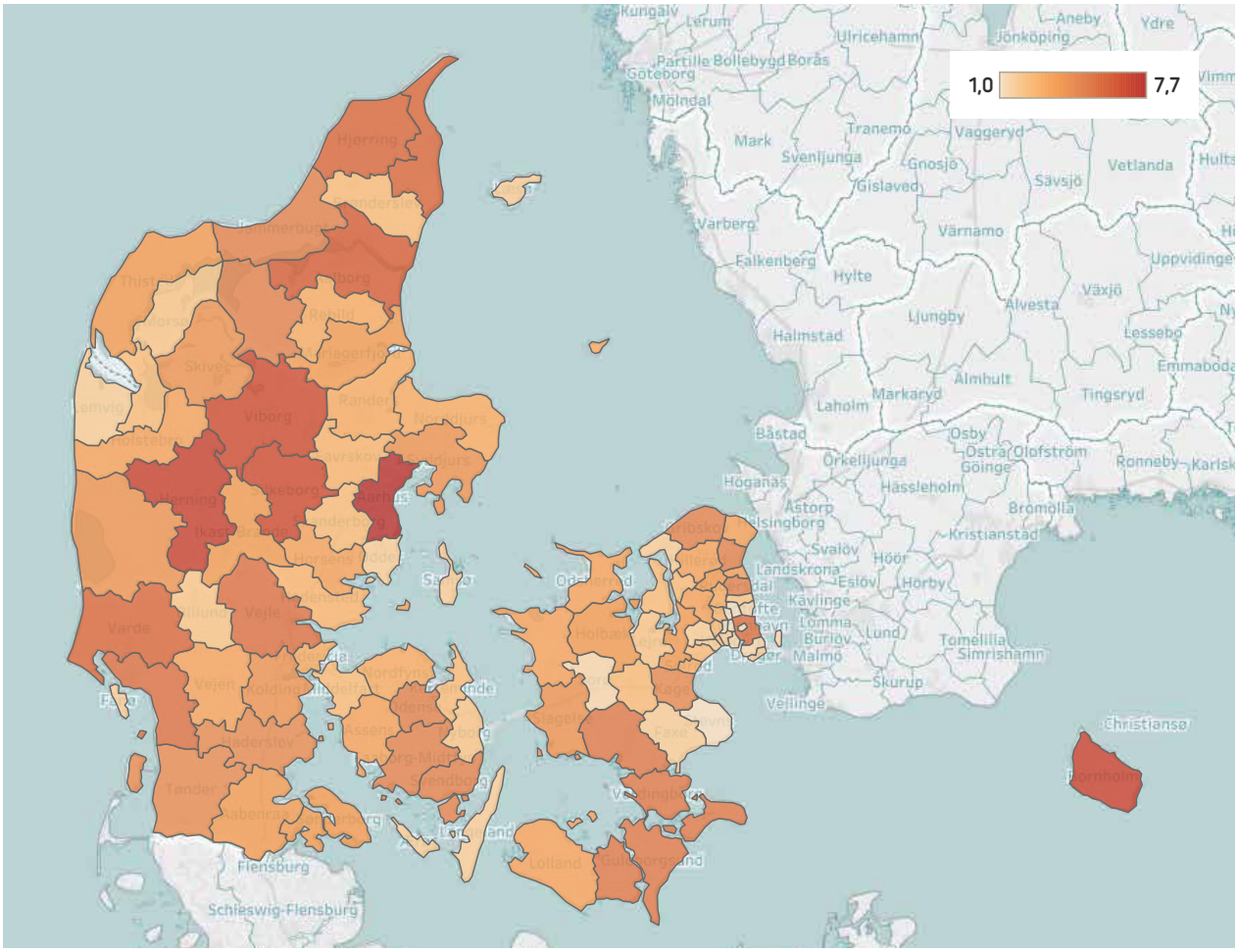

Forklaringen på at der i nogle kommuner er etableret op til 20 faciliteter til outdooridræt, hvorimod der i andre kommuner ikke er etableret en eneste facilitet, er forskellig fra kommune til kommune. Mange steder er forklaringen, at der er nogle meget aktive ildsjæle i idrætsforeningerne, som selv søger fondsmidler og tilladelser, og selv bygger faciliteterne. Det gælder for eksempel de såkaldte sporbyggerlaug inden for mountainbikemiljøet. I andre kommuner er det en kommunal satsning at brande kommunen på natur for blandt andet at fremme turisme og bosætning. Disse kommuner har arbejdet målrettet på at skabe flere oplevelser og flere muligheder i de grønne og blå områder, og det giver sig også til udtryk i antallet af faciliteter til outdooridræt. Det gælder for eksempel Silkeborg Kommune, der har en erklæret målsætning om at være Danmarks førende outdoorkommune. På vandsportsområdet er forklaringen formentlig også den, at vi i Danmark har en restriktiv lovgivning, som gør det vanskeligt at opnå tilladelse til at anlægge større vandsportsanlæg uden for havnene (jf. bilag 4). Derfor er der generelt anlagt flest faciliteter til vandsport i store havnebyer som København, Århus, Frederikshavn og Aalborg (jf. bilag 3, tabel 5).

DEN
Rio2016
RINDOM
DEN

KAPITEL 4
DE SAMLEDE MULIGHEDER FOR OUTDOORIDRÆT

Gode muligheder for outdooridræt kræver både egnede arealer (jf. kapitel 2) og egnede faciliteter (jf. kapitel 3). Det er for eksempel ikke muligt at spille kajakpolo, blot fordi der er vand. Der skal være muligheder for at sætte kajakkerne i vandet, og der skal være en bane med mål. De fysiske muligheder for idræt i naturen skal således vurderes på kombinationen af egnede arealer og egnede faciliteter. I dette kapitel vil vi derfor se nærmere på fordelingen af relevante naturarealer såvel som omfanget af relevante idrætsfaciliteter i naturen samt kombinationen af disse.

Kapitlet har til formål at belyse mulighederne for outdooridræt allround både i skoven og på vandet. Analysen viser blandt andet, hvilke kommuner der byder på de bedste muligheder for skovidræt og vandsport og hvilke kommuner, der rummer særligt gode muligheder for outdooridræt som helhed, når vi ser bredt på udbuddet og variationen af både arealer og faciliteter til outdooridræt.

4.1 FYSISKE MULIGHEDER FOR SKOVIDRÆT

Danmark er ikke et skovrigt land. Kun 14,5 procent af Danmarks areal er skovdækket. Det er væsentligt mindre end vores nabolande både mod nord og syd. Alligevel er der relativt gode muligheder for skovidræt i Danmark, idet der er skov i næsten alle danske kommuner (jf. afsnit 2.1).

I vurderingen af de samlede muligheder for skovidræt er det vigtigt at være opmærksom på, at de forskellige idrætsgrene har forskellige behov. Skovidrætterne kan helt overordnet set inddeles i to grupper med forskellige behov:

1) Skovidrætter, som ikke kræver specialfaciliteter, men kan anvende skovens almindelige vej- og stinet, og derfor kan udøves, blot der er skov (blandt andet løb, cykling, ridning, rulleski).

2) Skovidrætter, der er helt afhængige af specialfaciliteter (blandt andet mountainbike, orienteringsløb og skisport).

Med udgangspunkt i de to forskellige typer skovidrætter, og deres forskellige behov, kan det konstateres, at de samlede muligheder for skovidræt er meget forskellige fra kommune til kommune, når vi betragter kombinationen skov og udbuddet af faciliteter til skovidræt. Nogle kommuner har meget skov, men få faciliteter. Andre kommuner har både en stor andel skov og et godt udbud af faciliteter, og endnu andre kommuner har hverken skov eller faciliteter. Der er således markante forskelle på mulighederne for skovidræt rundt omkring i Danmark.

Danmarkskortet i figur 4.1 viser kommunernes gennemsnitsscore for andel skov og antal faciliteter. Kortet giver et fint overblik over, hvor i Danmark der er værd at tage hen, hvis man vil dyrke skovidræt. Af kortet fremgår det ganske tydeligt, at Midtjylland og Nordsjælland er de største sammenhængende områder med mørkegrøn farve, og dermed de landsdele, der byder på flest muligheder for skovidræt. Især Silkeborg, Hillerød, Herning og Viborg Kommuner byder på mange muligheder for skovidræt med gennemsnitsscorer over middel for både skov og faciliteter (jf. figur 4.2). I resten af landet er mulighederne noget mere blandede, for eksempel er der på Fyn relativt mange muligheder i Faaborg-Midtfyn Kommune, men få muligheder i Nordfyns Kommune og i Kerteminde Kommune (jf. figur 4.1).

Ser vi nærmere på de kommuner, der både er skovrige og rummer et relativt godt udbud af faciliteter til skovidræt, så er Silkeborg den kommune i Danmark, der byder på de fleste muligheder for skovidræt (jf. figur 4.2). Med en skovprocent på 30 procent af kommunens areal er kommunen en af de skovrigeste kommuner i Danmark, og med 15 faciliteter til skovidræt er kommunen samtidig en af de kommuner, der har flest faciliteter til skovidræt. Efter Silkeborg følger Hillerød, Bornholm, Viborg og Ikast-Brande Kommuner (jf. figur 4.2).

Af figur 4.2 fremgår det yderligere, at der er forholdsvis mange skovrige kommuner med få eller ingen faciliteter til skovidræt. Der er således et stort potentiale for at forbedre mulighederne for skovidræt i disse kommuner ved at etablere flere faciliteter. Det gælder blandt andet Læsø, der ikke har en eneste officielt registreret facilitet til skovidræt på trods af, at kommunen er en af de skovrigeste kommuner i Danmark. Ligeledes kan Albertslund, Syddjurs og Ringsted kommuner også nævnes, som skovrige kommuner med få faciliteter til skovidræt.

Dykker vi ned i enkeltidrætter, så er løb den idræt, som klart flest danskere dyrker. Hele 29 procent af alle voksne danskere over 15 år løber (Pilgaard og Rask, 2016). Ikke alle løber i skoven, men rigtig mange gør, og løb er utvivlsomt den mest udbredte idræt i skoven. Løb kræver som udgangspunkt ikke særligt anlagte idrætsfaciliteter, idet skovens almindelige vej- og stinet fint kan anvendes til løb. Dermed er det de skovrige kommuner (forudsat der er stier), der tilbyder flest muligheder for løb i skoven, når vi alene betragter omfanget af skov og ikke ser på kvaliteten af løbeoplevelsen i de enkelte skove (blandt andet terræn, højdeprofil, underlag og omgivelser).

FIGUR 4.1
Muligheder for skovidræt i kommunerne baseret på gennemsnitsscoren for skovarealer og skovfaciliteter (jf. bilag 3 tabel7)

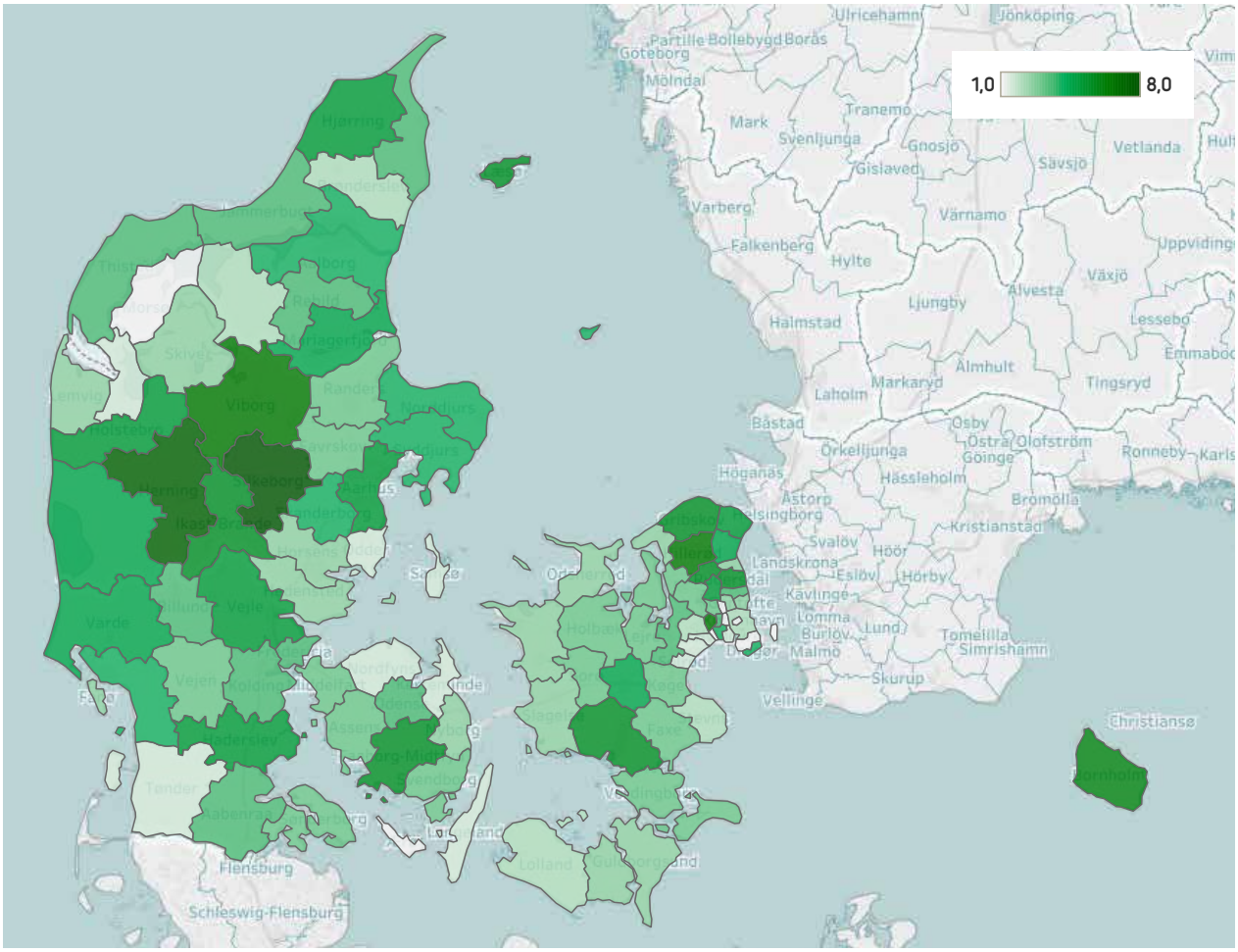

FIGUR 4.2
Fysiske muligheder for skovidræt

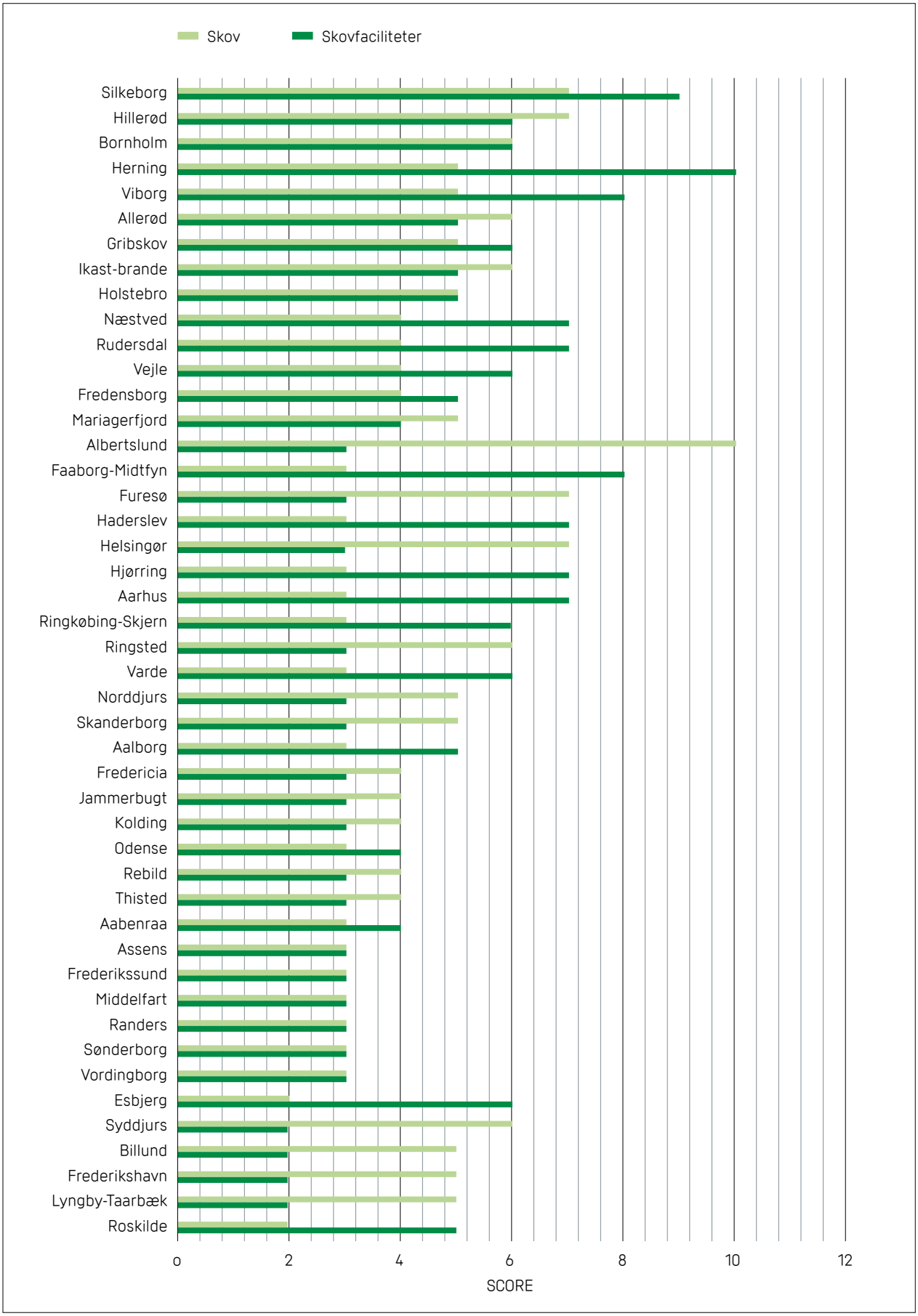

Kommunernes score på en skala fra 1-10 for henholdsvis skovareal og antal faciliteter til skovidræt.

Mountainbike er den skovidræt, som i de senere år har haft den største tilvækst. I perioden 2011-2016 er antallet af mountainbikeryttere steget med 50 procent (Pilgaard og Rask, 2016). Med det stigende antal udøvere inden for mountainbikesporten er det interessant at se nærmere på, hvor mange spor der er anlagt til mountainbikesporten. Fordelingen af mountainbikespor viser, at Midtjylland er den region med flest muligheder for mountainbike med tre spor per kommune i gennemsnit.

Ser vi på enkeltkommuner, så er Viborg, Varde og Esbjerg de kommuner, der har flest spor med hver 6 spor. For Mountainbikeryttere er det dog ikke alene antallet af spor, der er afgørende. Kvaliteten af arealerne og sporene har stor betydning for udøvernes vurdering af, hvor i Danmark der er de bedste muligheder. For mountainbikeryttere er det blandt andet et spørgsmål om sværhedsgraden, antal højdemeter og sporets højdeprofil samt antallet og kvaliteten af elementer på sporene for eksempel tekniske udfordringer som Pumptracks, North Shores, hop, drop, Berms og Rockgardens. Viborg, Varde og Esbjerg tilbyder ganske vist flest mountainbikespor, men det er altså ikke nødvendigvis disse tre kommuner, der tilbyder de kvalitetsmæssigt bedste muligheder.

4.2 FYSISKE MULIGHEDER FOR VANDSPORT

Danmark har mange søer og åer og en lang kyststrækning, og ingen steder i Danmark er der længere end 50 km til kysten (Ministeriet for By, Bolig og Landdistrikter). Danmark er således et land, hvor de naturgivne betingelser for vandsport er rigtig gode. Vandsport er da også meget populært i Danmark. 18 ud af 42 aktiviteter inden for outdooridræt er vandsportsaktiviteter (jf. boks 1), og vandsport har i de senere år oplevet en relativ stor vækst i antallet af udøvere. Fra 2011 til 2016 er antallet af udøvere steget med 29 procent. I dag er der således flere voksne danskere, der dyrker vandsport end fodbold (Pilgaard og Rask, 2016).

I vurderingen af de samlede muligheder for vandsport er det vigtigt at være opmærksom på, at de forskellige vandsportsaktiviteter har forskellige behov. Vandsportsaktiviteterne kan helt overordnet set inddeles i tre grupper med forskellige behov:

1) Vandsportsaktiviteter, som ikke kræver faciliteter, og derfor kan dyrkes mange steder i Danmark, når bare vind, vejr og strømforhold er gunstige (blandt andet kitesurfing, vindsurfing og stand up paddle).

2) Vandsportsaktiviteter, som ikke kræver faciliteter, men som bliver lettere og mere trygge, hvis der er faciliteter (blandt andet havsvømning, kajak, kano, vandski og Wakeboard).

3) Vandsportsaktiviteter, der er helt afhængige af faciliteter (blandt andet konkurrenceroning, kajakpolo, sejlads).

Med udgangspunkt i de tre forskellige typer vandsportsaktiviteter og deres forskellige behov, kan det konstateres, at der er meget store forskelle på mulighederne for vandidræt kommunerne imellem. Nogle kommuner har en lang vandstrækning, men få faciliteter (for eksempel Tårnby og Læsø), hvorimod andre kommuner har det stik modsat for eksempel Århus (jf. figur 4.3). Ser vi på enkelte vandsportsaktiviteter vil billedet derfor være et helt andet end det samlede billede af mulighederne for vandsport, for eksempel byder den jyske vestkyst på rigtig gode muligheder for vandsportsaktiviteter i gruppe 1, men væsentligt dårligere muligheder for vandsportsaktiviteter i gruppe 3.

Betragter vi kombinationen af vand, og udbuddet af vandsportsfaciliteter, så viser analysen, at der kun er nogle ganske få kommuner, der kan tilbyde gode muligheder for alle tre grupper af vandsportsaktiviteter. Det generelle billede er, at kommunerne har meget få vandsportsfaciliteter (jf. figur 4.3).

FIGUR 4.3
Fysiske muligheder for vandsport

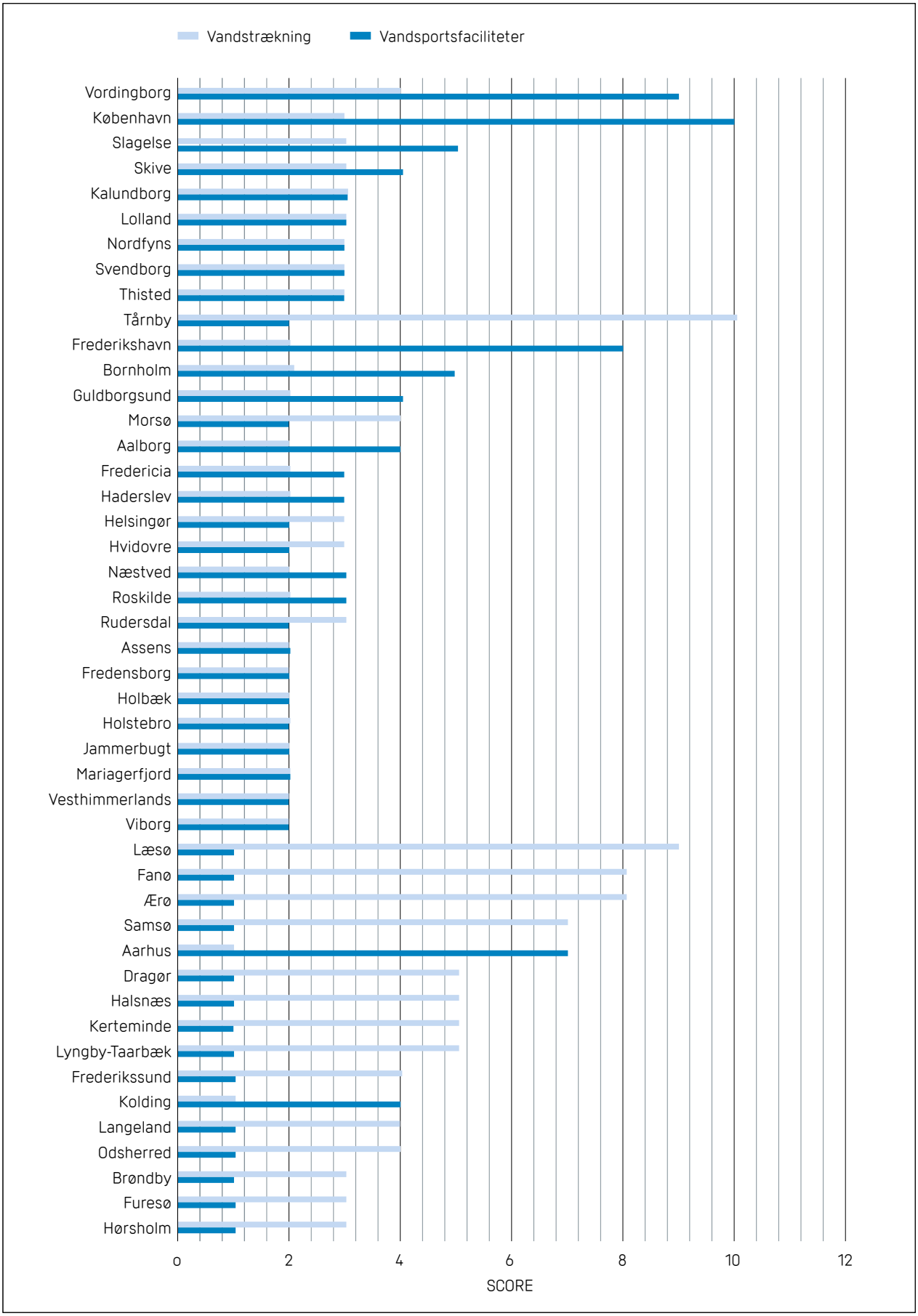

Kommunernes score på en skala fra 1-10 for henholdsvis vandstrækning og antal vandsportsfaciliteter.

Vordingborg og København er de kommuner i Danmark, der samlet set byder på de bedste muligheder for vandsport (jf. figur 4.3). København har lidt flere vandsportsfaciliteter end Vordingborg, men Vordingborg har til gengæld en længere vandstrækning set i forhold til kommunens areal. Men alt i alt byder begge kommuner på gode muligheder for mange forskellige former for vandsport. Efter Vordingborg og København følger Slagelse og Skive Kommuner (jf. figur 4.3).

Ser vi på mulighederne for vandidræt i et regionalt perspektiv, så er det Syd- og Vestsjælland samt Limfjorden, der byder på de bedste muligheder for vandsport, hvorimod mulighederne er dårligst på den københavnske vestegn og i indlandskommunerne i Midt- og Sydjylland (jf. figur 4.3).

Overordnet set viser analysen, at de kommuner, der scorer højest på forekomsten af vand, generelt scorer tilsvarende lavt på antallet af faciliteter (jf. figur 4.3). Der er således mange kommuner med store uudnyttede potentialer. Kommuner der gennem etablering af flere vandsportsfaciliteter kan skabe markante forbedringer for vandsporten.

4.3 FYSISKE MULIGHEDER FOR OUTDOORIDRÆT SAMLET SET

Analysen af mulighederne for outdooridræt i Danmark viser, at der er store forskelle kommunerne imellem, når vi betragter det samlede udbud af arealer og faciliteter til outdooridræt samt variationen i de forskellige former for outdooridræt, som det er muligt at udøve. Ligeledes er der tydelige regionale forskelle.

Overordnet set er der i varierende grad mulighed for outdooridræt i hele Danmark. Der er kun nogle ganske få kommuner, som hverken har arealer eller faciliteter til outdooridræt. Ser vi nærmere på mulighederne, viser det sig, at kommunerne helt generelt fordeler sig på enten skovidræt eller vandsport. Ved at sammenligne analysen af mulighederne for skovidræt (figur 4.2) med analysen af muligheder for vandsport (figur 4.3), ses et klart mønster; de kommuner, der rummer flest muligheder for skovidræt, er nogle helt andre kommuner end de kommuner, der rummer mange muligheder for vandsport. Kun nogle få kommuner rummer gode muligheder for både skovidræt og vandsport.

Mange kommuner har forholdsvis høje pointscorer på tre ud af de fire parametre, som indgår i analysen. For eksempel er der mange kommuner, der har en stor forekomst af både vand og skov, og som har et godt udbud af enten skovfaciliteter eller vandsportsfaciliteter. Disse kommuner rummer forholdsvis gode muligheder for outdooridræt bredt set, men de har også store forbedringspotentialer. Det gælder blandt andet Frederikshavn, Slagelse og Svendborg Kommuner, som bare mangler faciliteter til skovidræt, og Rudersdal, Furesø og Helsingør Kommuner, som bare mangler faciliteter til vandsport for at score højere i den samlede vurdering af mulighederne for outdooridræt.

Bornholms Regionskommune er den kommune med flest muligheder for outdooridræt, når vi ser på kombinationen af skov, vand og faciliteter. Kortlægningen af faciliteter til outdooridræt viser, at der foruden skovfaciliteter og vandsportsfaciliteter også er tre golfbaner og to lokaliteter med permanente faciliteter til klippeklatring; Ringebakkebruddet og Moseløkken Stenbrud. Sidstnævnte er det vigtigste og mest udviklede sportsklatreområde på Bornholm, og her findes mere end 100 boltede klatreruter i alle grader og stilarter. Optrækspladser til paragliding er den eneste af de kortlagte facilitetstyper, som ikke findes på Bornholm.

Ser vi på mulighederne i et mere regionalt perspektiv, så er Midtjylland og Nordsjælland de landsdele, der samlet set rummer flest muligheder for outdooridræt (jf. figur 4.4).

FIGUR 4.4
Arealer og faciliteter til skovidræt og vandsport

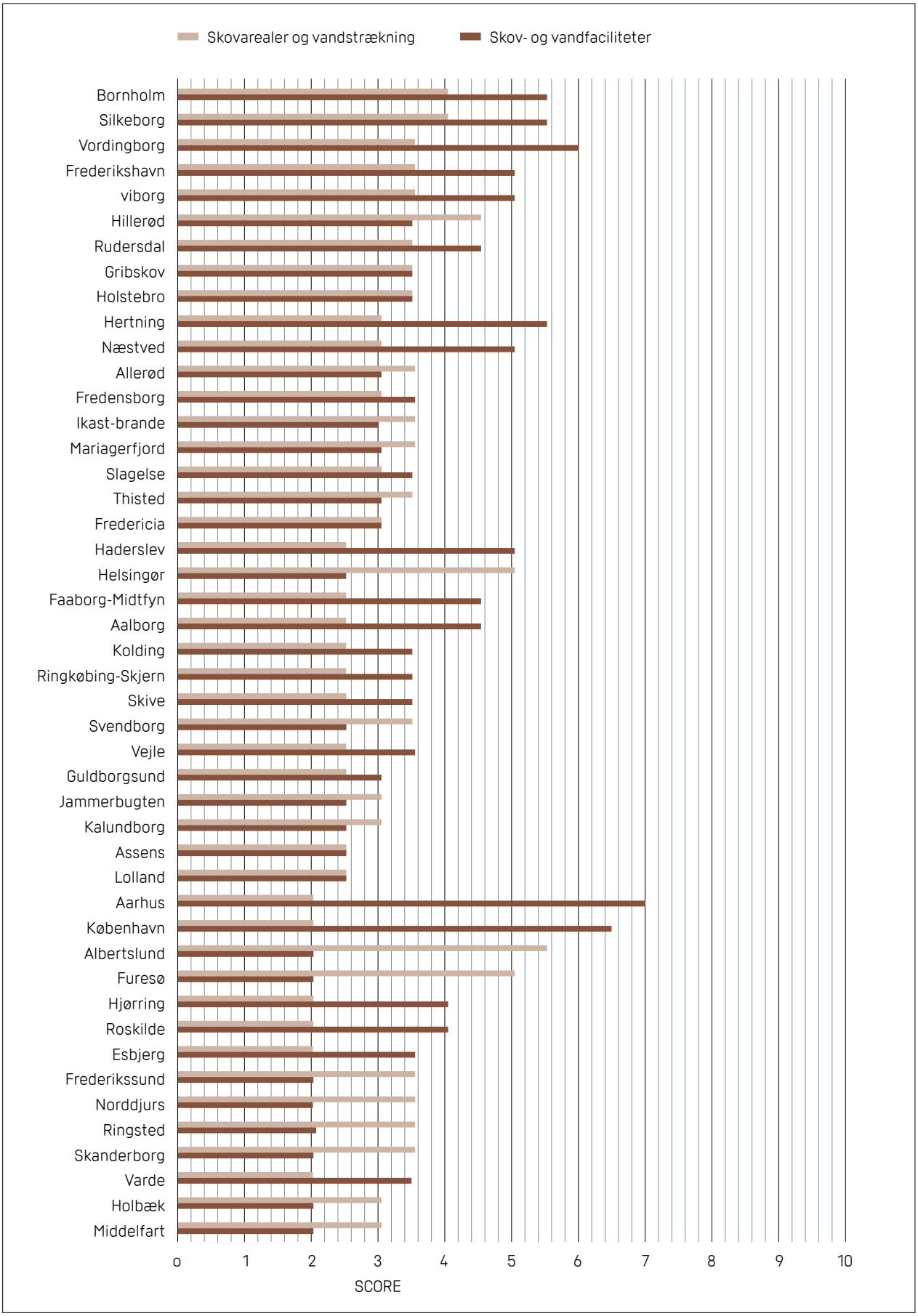

Kommunernes gennemsnitsscore på en skala fra 1-10 for henholdsvis arealer og faciliteter til skovidræt og vandsport.

cannondale
Lefty
CANNONDALE

KAPITEL 5
KOMMUNERNES FORMIDLING AF OUTDOORIDRÆT

Mulighederne for idræt i naturen er, som tidligere beskrevet, i høj grad betinget af de juridiske og fysiske forhold. Men hvad er mulighederne værd, hvis ingen kender til dem? De fleste faciliteter til outdooridræt er tilvejebragt gennem frivillig indsats, og ofte er det kun de involverede parter og de lokalt interesserede borgere, der kender til faciliteterne. Formidling af mulighederne for outdooridræt er således et væsentligt emne at se nærmere på i tilknytning til analysen af mulighederne for outdooridræt.

I forbindelse med denne kortlægning og analyse af mulighederne for outdooridræt er alle 98 kommuners hjemmesider systematisk gennemgået med henblik på at vurdere, hvor mange kommuner, der formidler mulighederne, samt hvor meget de på hjemmesiderne skriver om mulighederne. Der er naturligvis mange andre medier og mange måder at formidle på. Nogle kommuner har givetvis formidlet via pjecer og lokalaviser, fysisk information ude i områderne eller via turistbureauerne. Kommunernes hjemmesider er imidlertid det væsentligste medie for kommunerne at anvende. Hjemmesiderne er det mest oplagte sted for borgere og turister at søge informationer om kommunen. Samtidig viser hjemmesiden, hvordan kommunerne betragter outdooridræt. Er det betragtet som idræt, og dermed placeret under kultur- og fritidsforvaltningernes sider, er det betragtet som naturoplevelser, og dermed placeret under natur- og miljøforvaltningernes sider, eller er det placeret under 'oplevelser'? Sidstnævnte kan være et udtryk for, at arealerne og faciliteterne ses som et element i en bosætnings- eller turismeindsats.

Det er i princippet ikke afgørende, hvor på kommunernes hjemmeside mulighederne for outdooridræt er formidlet, men for motionister og idrætsudøvere vil kultur- og fritidsforvaltningens sider være det oplagte sted at søge, og det er da også her, at de klassiske idrætsfaciliteter formidles, for eksempel idrætshaller, svømmehaller, stadions og boldbaner.

Turistorganisationerne er ofte bedre til at formidle outdooridræt end kommunerne. Her ses et skærmprint af Destination Bornholms hjemmeside.

5.1 NATURFORMIDLING OG IDRÆTSFORMIDLING

Gennemgangen af kommunernes hjemmesider viser, at de fleste kommuner er gode til at formidle mulighederne for at dyrke idræt i de traditionelle idrætsanlæg (jf. figur 5.1). Hele 85 procent af kommunerne har på deres hjemmesider en god beskrivelse af de traditionelle idrætsfaciliteter og idrætsforeninger i kommunen. Ofte er der en liste over alle de klassiske idrætsanlæg i kommunen (boldbaner, stadions, haller og svømmehaller), og stort set alle kommuner henviser til idrætsforeninger enten via en foreningsportal eller en simpel liste. De nævnte informationer om idræt er helt generelt placeret under 'kultur- og fritid' eller under 'idræt'.

Kommunerne er ligeledes gode til at formidle mulighederne for naturoplevelser (jf. figur 5.1). Hele 81 procent af kommunerne beskriver hvor, hvornår og hvordan man som borger kan opleve naturen i kommunen. Det er alt fra stier og ruter, til naturskoler, naturvejledere, guidede ture og fugletårne. Informationerne er helt generelt placeret under 'naturoplevelser' eller under 'friluftsliv'.

Men når det kommer til formidling af outdooridræt, er kommunernes hjemmesider meget mangelfulde, og informationerne er vanskelige at finde. Kun 57 procent af kommunerne omtaler outdooridræt (jf. figur 5.1), og det er generelt en meget overfladisk beskrivelse, hvor kun nogle få faciliteter nævnes. Ofte er det kun løberuter, der beskrives på hjemmesiderne. Enkelte kommuner nævner desuden muligheden for sejlads. Derimod er mountainbikespor, orienteringsbaner, kajakpolobaner, kabelbaner, golfbaner og andre faciliteter til outdooridræt generelt ikke formidlet på kommunernes hjemmesider. Faktisk er der kun fire kommuner, som har en god og fyldestgørende formidling af mulighederne for outdooridræt. De fire kommuner er Fredensborg, Hedensted, Kolding og Ringkøbing-Skjern Kommune.

5.2 SAMMENHÆNG MELLEM IDRÆTSMULIGHEDER OG FORMIDLING

Umiddelbart kunne man godt forvente at de kommuner, der byder på gode muligheder for outdooridræt, også er gode til at formidle mulighederne. Det er imidlertid ikke tilfældet. Ingen af de tre kommuner, der har det største udbud af arealer og faciliteter til outdooridræt (Bornholm, Silkeborg og Vordingborg) har en god og fyldestgørende formidling på deres hjemmeside. Bornholm og Silkeborg Kommuner har dog suppleret deres sparsomme informationer med et direkte link til det regionale turistbureau, som formidler aktiviteter i regionen. Men det er svært at finde disse links, og for idrætsudøverne er der ingen oplagte sammenhæng mellem idrætsmuligheder i kommunen og linket til turistbureauet.

Tilsvarende er de fire kommuner, der har en god og fyldestgørende formidling af outdooridræt på deres hjemmesider (Fredensborg, Hedensted, Kolding og Ringkøbing-Skjern), alle placeret et stykke nede på listen over kommunernes udbud af arealer og faciliteter til outdooridræt (jf. figur 4.4). De fire kommuner er med andre ord gode til at formidle de få muligheder, der er i kommunen.

5.3 DET GENERELLE INDTRYK AF KOMMUNERNE HJEMMESIDER

Gennemgangen af kommunernes hjemmesider viser, at det helt generelt er vanskeligt at finde informationer om arealer og faciliteter til outdooridræt. Mange kommuner nævner ikke noget om outdooridræt på deres hjemmesider (jf. figur 5.1), og de kommu-

FIGUR 5.1

Andel af kommunerne, der på kommunens hjemmeside formidler henholdsvis muligheder for naturoplevelser, muligheder for traditionelle idrætsgrene og mulighederne for outdooridræt.

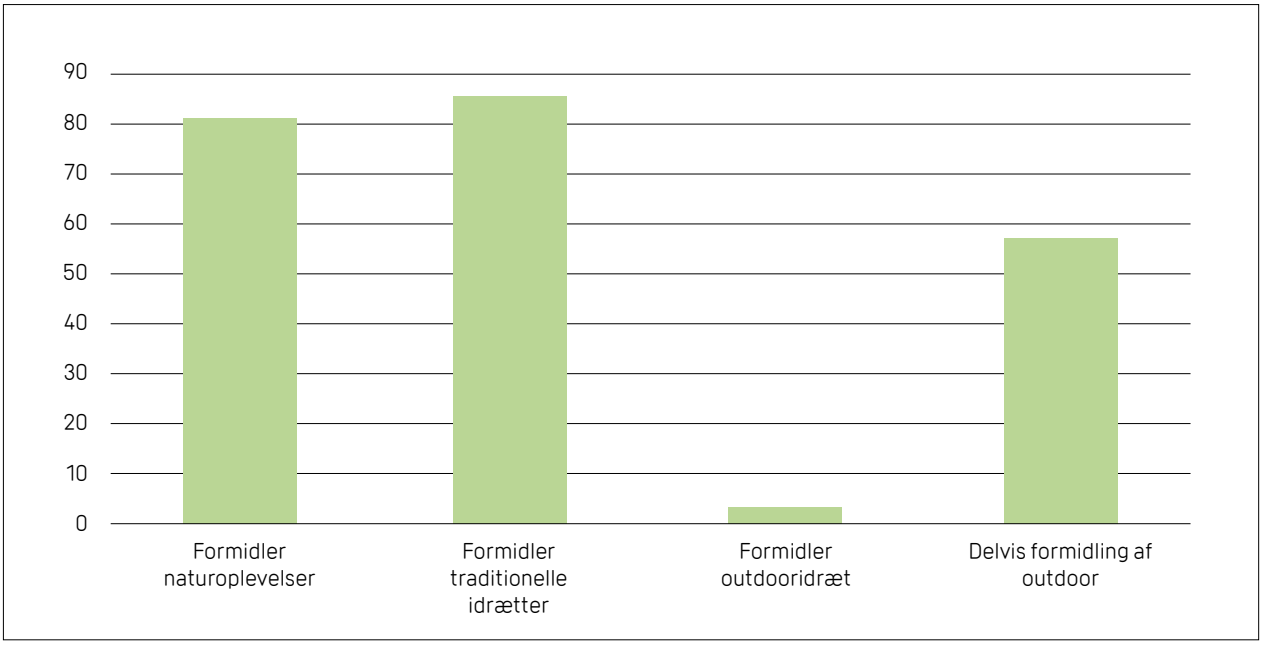

ner, der gør det, har ofte placeret informationen ulogiske steder på undersider langt fra forsiden, og det er derfor kringlet og tidskrævende at finde informationerne.

Kommunernes tilgang til naturoplevelser og outdooridræt varierer meget. Nogle kommuner har placeret informationerne under natur- og miljø, andre under borger eller turister, og endnu andre under idræt og fritid. Hertil kommer en lang række andre varianter. Informationerne er desuden vanskelige at finde, fordi de ofte er spredt på flere forskellige sider. Blandt andet er der mange kommuner, som nævner stier og ruter i naturen på Natur- og miljøforvaltningens sider, men mulighederne for sejlads på søer og åer beskriver de på Kultur- og fritidsforvaltningens sider. Det generelle billede af kommunernes hjemmesider er, at outdooridræt er et emne, der ikke er forankret i én forvaltning, men falder ned mellem flere stole. På den ene side handler det om naturoplevelser, og på den anden side handler det også om idræt.

Gennemgangen af kommunernes hjemmesider viser endvidere, at kommunerne anvender mange forskellige typer af digitale kort til formidlingen af deres idrætsmuligheder. Kvaliteten af de forskellige digitale kort er meget svingende med en overvægt af dårlige kort.

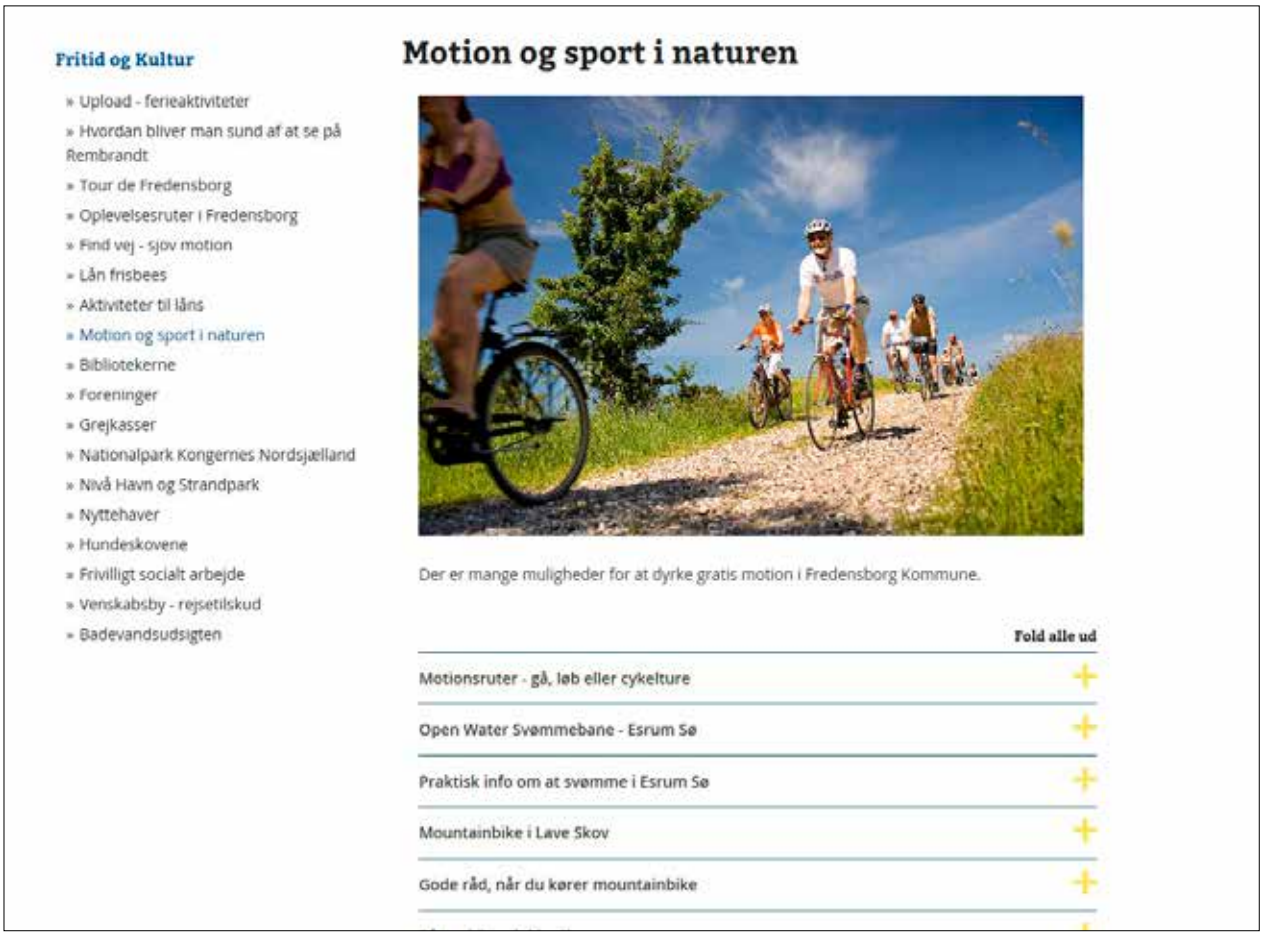

Skærmprint af Fredensborg Kommunes hjemmeside

KAPITEL 6
KONKLUSION

Helt overordnet viser kortlægningen og analysen af idrætsmulighederne i den danske natur, at der er muligheder for at dyrke outdooridræt i de fleste kommuner. Mulighederne varierer dog meget fra kommune til kommune og ikke mindst fra idrætsgren til idrætsgren. Analysen viser, at de fleste kommuner har både skov og vandstrækning, som i et eller andet omfang kan anvendes til outdooridræt. De idrætsgrene, der ikke er afhængige af særlige faciliteter, har således generelt relativt gode muligheder for at udøve deres aktiviteter. Derimod er mulighederne mere begrænsede for de idrætsgrene, der er afhængige af specialfaciliteter og/eller retten til at færdes uden for veje og stier. Sidstnævnte skyldes en meget ujævn fordeling af faciliteter på landsplan samt en national skæv fordeling af offentlig skov.

6.1 MULIGHEDER FOR OUTDOORIDRÆT

Ingen kommuner scorer maksimumpoint på alle de parametre, der har indgået i undersøgelsen. Der er således forbedringspotentialer i alle kommuner. Bornholms Regionskommune er den kommune, der samlet set rummer flest muligheder for outdooridræt, når vi ser på kombinationen af skov, vand og faciliteter. På en skala fra 1-10 scorer kommunen henholdsvis 6, 2, 6 og 5 på forekomsten af skov, vand, skovfaciliteter og vandsportsfaciliteter. Efter Bornholms Regionskommune følger Silkeborg Kommune og Vordingborg Kommune.

Ser vi alene på mulighederne for skovidræt, så er Silkeborg Kommune den kommune med flest muligheder. Kommunen har relativt mange skovfaciliteter og en stor skovandel. Hele 30 procent af kommunens areal består af skov. I et regionalt perspektiv er det de Midtjyske og Nordsjællandske kommuner, der byder på flest muligheder for skovidræt.

Ser vi alene på mulighederne for vandsport, så er det Vordingborg Kommune og Københavns Kommune, der har flest muligheder, når vi ser på kombinationen af vand og vandsportsfaciliteter. De to kommuner rummer gode muligheder for mange forskellige vandsportsaktiviteter, for eksempel er der i København gode muligheder for sejlsport, kajak og Stand Up Paddle, og der er etableret kajakpolobaner, baner til havsvømning samt en kabelbane til Wakeboard.

6.2 FACILITETER TIL OUTDOORIDRÆT

Analysen af specialfaciliteter til outdooridræt viser, at der er forholdsvis få faciliteter i Danmark. I gennemsnit er der 5,7 faciliteter per kommune. Til sammenligning er der 22 idrætshaller per kommune. Det beskedne antal faciliteter til outdooridræt giver vanskelige vilkår for de idrætsgrene, der er afhængige af faciliteter, og derfor er henvist til nogle få lokaliteter. Det gælder blandt andet for Wakeboardsporten, som kun har 6 kabelbaner i hele Danmark.

Analysen viser endvidere, at der udøves mere end 40 forskellige outdooridrætter i Danmark, og at mere end en fjerdedel af disse er helt eller delvist afhængige af specialfaciliteter som for eksempel kabelbaner og mountainbikespor. Specialfaciliteter til outdooridræt er derfor en væsentlig faktor i bestræbelserne på at skabe bedre muligheder for outdooridræt.

Analysen af specialfaciliteter viser, at der er nogle få kommuner med relativt mange faciliteter i forhold til mængden af arealer (skov og vand). De fleste kommuner har dog et rimeligt godt udbud af arealer (skov og vand), men meget få faciliteter. I mange kommuner er det således faciliteter, og ikke arealer, der er den begrænsende faktor. Der er med andre ord et stort potentiale for at fremme outdooridræt ved at etablere flere faciliteter.

Orienteringsløbsbaner er den mest udbredte specialfacilitet til outdooridræt. Herefter følger mountainbikespor. Disse to facilitetstyper udgør tilsammen, to tredjedele af alle faciliteter til outdooridræt. Fælles for de to facilitetstyper er, at de hovedsageligt er etableret gennem en stor frivillig indsats i de lokale mountainbike- og orienteringsklubber.

Ser vi på vandsportsfaciliteter, så er konklusionen, at der er anlagt flest faciliteter i de store havnebyer som København, Århus, Frederikshavn og Aalborg.

6.3 FORMIDLING AF OUTDOORIDRÆT

Analysen af kommunernes formidling af outdooridræt viser, at kommunerne generelt ikke anvender deres hjemmesider til at formidle outdooridræt. De fleste kommuner har kun en sparsom formidling af outdooridræt på deres hjemmesider. Faktisk er der kun fire kommuner, som har en god og fyldestgørende formidling på kommunens hjemmeside. Til sammenligning har 83 kommuner en god formidling af de traditionelle idrætter, som fodbold, gymnastik og håndbold.

Det skal nævnes, at mange kommuner er gode til at formidle mulighederne for løb på deres hjemmesider, for eksempel forskellige løberuter. Men outdooridræt er meget mere og andet end løb.

KAPITEL 7 - **ANBEFALINGER**

Analysen peger på en række forhold, som kan forbedre mulighederne for outdooridræt i Danmark, og det giver anledning til en række anbefalinger. Herunder giver vi nogle bud på, hvad vi fra DIF's side vil anbefale, der sættes fokus på med henblik på at skabe bedre muligheder for outdooridræt.

7.1 AREALMÆSSIGE FORHOLD

Mulighederne for at udøve outdooridræt, samt mulighederne for at etablere faciliteter til outdooridræt, er bedre på offentlige arealer end på private arealer, og da analysen viser, at de offentlige skove er meget skævt fordelt i Danmark, har vi følgende anbefalinger:

- At kommuner uden offentlig skov sikrer borgernes muligheder for outdooridræt i de private skove. Det kan for eksempel ske ved at købe jagten eller ved at indgå en brugeraftale med skovejeren, hvor skovejerne kompenseres for tabt fortjeneste på jagtleje.

- At der igangsættes flere offentlige skovrejsningsprojekter i kommuner uden offentlig skov.

7.2 FACILITETER TIL OUTDOORIDRÆT

I mange kommuner er der forholdsvis mange arealer til outdooridræt, men mulighederne er begrænset af manglende faciliteter. Her anbefaler vi følgende:

- At outdoorfaciliteter sidestilles med de traditionelle idrætsanlæg i den kommunale planlægning og forvaltning af idræt. Det vil sige, at etablering, drift og vedligehold af outdoorfaciliteter prioriteres lige så højt som for boldbaner, haller og stadions.

- At der sættes mere fokus på outdooridrætterne i den daglige forvaltning såvel som i de politiske udvalg.

- At de kommunale tilskudsmodeller til idrætten revideres, så også idrætsfaciliteter i naturen omfattes af tilskudsmodellerne.

- At der udarbejdes en facilitetsstrategi eller outdoorstrategi med mål og indsatser for etablering, drift og vedligehold af faciliteter.

7.3 FORMIDLING AF OUTDOORIDRÆT

Analysen viser, at der generelt er behov for en bedre formidling af mulighederne for outdooridræt til borgerne og turisterne. Derfor anbefaler vi følgende:

- At outdooridræt formidles på kommunens hjemmeside på en let og overskuelig måde gerne under idrætsforvaltningens side og gerne med et direkte link fra forsiden af kommunens hjemmeside.

- At facilitetsdatabasen opgraderes til også at rumme alle faciliteter til outdooridræt, eller at der udarbejdes et tilsvarende nationalt digitalt facilitetskort, som viser alle faciliteter til outdooridræt i hele Danmark, og som kommunerne kan lave udtræk fra og anvende direkte på egne hjemmesider.

7.4 SAMARBEJDE PÅ TVÆRS

Outdooridræt vedrører både skovejere, Natur- og miljøforvaltninger og Idræts- og fritidsforvaltninger. Det er derfor nødvendigt med et godt samarbejde og en god koordinering mellem de forskellige aktører. For at fremme samarbejdet på tværs af forvaltningerne, og styrke dialogen med foreningerne, anbefaler vi følgende:

- At der kun er én indgang til kommunen for de foreninger, der vil i dialog med kommunerne om outdooridræt. Altså en kvikskranke hos kommunerne eller en frivillighedskoordinator, der kan være foreningernes indgang til kommunen, og som kan varetage koordineringen mellem forvaltningerne.

- At der formuleres en samlet facilitetsstrategi for udvikling af kommunes idrætsfaciliteter. Processen fremmer samarbejdet og synliggør de ressourcer, der er i de forskellige forvaltninger. Herudover sikrer selve strategien, at idrætsfaciliteterne planlægges og udvikles i et langsigtet perspektiv; dermed er det lettere at styrke det tværfaglige blik på faciliteterne og inddrage alle relevante forvaltningsområder.

- At der nedsættes tværgående teams for sager og projekter angående outdooridræt.

- At der skabes gode personlige relationer på tværs af forvaltningerne.

- At der afsættes midler til fælles tværfaglige løsninger eller projekter på tværs af forvaltningerne.

7.5 ANDRE ANBEFALINGER

Denne analyse har omfattet de kvantitative forhold vedrørende outdooridræt i Danmark. Der er imidlertid også behov for at få belyst nogle mere kvalitative forhold. Derfor anbefales det, at der forskes yderligere i faciliteter til outdooridræt. Der mangler grundlæggende viden om, hvorvidt faciliteterne kan generere flere brugere, og om det i givet fald er nye brugere eller de allerede aktive, der anvender nye faciliteter. Herudover er det relevant at få belyst samarbejdet omkring outdoorfaciliteter. Altså hvor meget og hvordan samarbejder stat, kommuner, private skovejere, foreninger og selvorganiserede idrætsudøvere, og hvordan er samarbejdet internt i kommunerne mellem de enkelte forvaltninger. Sidst men ikke mindst mangler der viden om de økonomiske forhold. Hvordan og hvor meget investerer kommunerne i outdoorfaciliteter, hvor meget og hvordan driftes faciliteterne, hvad er etableringsomkostningerne, og hvad er de samlede omkostninger sammenlignet med andre idrætsfaciliteter.

BRA2
e·on
Bradesco
GOVERNO FEDERAL
MINISTÉRIO DO ESPORTE
CBVela
NEILPRYDE

KILDEHENVISNINGER OG FOTOGRAFOVERSIGT

KILDEHENVISNINGER

Pilgaard, Maja og Rask, Steffen (2016): Danskernes motions- og sportsvaner 2016. Idrættens Analyseinstitut.
Facilitetsdatabasen 2018, https://facilitetsdatabasen.dk

FOTOGRAFOVERSIGT

Side	Motiv	Fotograf
Forside	Orienteringsløb	Janis Ligats, WOC 2018
S.4 øverst	Kitesurfing	Faaborg-Midtfyn Kommune
S.4 midt	Ridning	Dansk Ride Forbund
S.4 nederst	Open Water Svømning	Jeanne Kornum
S. 5 øverst	Orienteringsløb	Philippe Jessen
S. 5 nederst	Stand Up Paddle	Kristian Rønn Lauritsen
S. 6	Mountainbike	Lars Møller
S. 8	Motionsløb	Casper Lindemann
S. 9 tv.	Mountainbike	Preben Smith
S. 9 midt	Windsurfing	Faaborg-Midtfyn Kommune
S. 9 th.	Paragliding	Casper Lindemann
S. 10	Ridning	Dansk Ride Forbund
S. 13	Kitesurfing	Rasmus Kaysen Kier
S. 14	Konkurrenceroning	Casper Lindemann
S. 18	Mountainbikespor	Casper Lindemann
S. 21	Løb	Jeppe Ruud
S. 23	Kajakpolo	Casper Lindemann
S. 25	Mountainbike	Lars Møller
S. 26	Sejlsport	Lars Møller
S. 27	Løb	Bevæg dig for livet
S. 30	Stand Up Paddle	Lars Kaae Klausen
S. 32	Open Water Svømning	Casper Lindemann
S. 34	Mountainbike	Bevæg dig for livet
S. 38	Surfing	Brian Engblad
S. 40	Orienteringsløb	Dansk Orienterings-Forbund
s. 42	Windsurfing	Aarhus2018
S. 44	Klippeklatring	Destination Bornholm
S. 61	Stævneplads til roning	Casper Lindemann
S. 62	Stævneplads til orienteringsløb	Casper Lindemann
S. 63 øtv.	Konkurrenceroning	Danmarks Idrætsforbund
S. 63 midt	Havbassin	Rune Johansen
S. 63 ntv.	Havn med sejlsportsfaciliteter	Casper Lindemann
S. 63 øth.	Boltet rute til klippeklatring	Destination Bornholm
S.63 nth.	Golfbane	Jeanne Kornum
S. 64øtv.	Kabelbane til Wakeboard	Casper Lindemann
S. 64 midt	Langrendsløjpe	Uffe Westerberg
S. 64 ntv.	Fast Orienteringspost	Casper Lindemann
S. 64 øth.	Kajakpolobane	Casper Lindemann
S. 64 nth.	Mountainbikespor	Casper Lindemann

PETZL

BILAG

BILAGSOVERSIGT

Bilag 1: Relevante specialforbund og deres aktiviteter i naturen
Bilag 2: Supplerende kortmateriale
Bilag 3: Tabeller
Bilag 4: Juridiske forhold vedrørende anlæg og byggeri af idrætsfaciliteter i naturen
Bilag 5: Eksempler på specialfaciliteter til outdooridræt

BILAG 1: RELEVANTE SPECIALFORBUND OG DERES AKTIVITETER I NATUREN

- Danmarks Cykle Union (mountainbike, landevejscykling)
- Danmarks Skiforbund (langrend, alpin)
- Dansk Atletik Forbund (motionsløb, cross og trailløb)
- Dansk Faldskærms Union (faldskærmsudspring)
- Dansk Forening for Rosport (konkurrenceroning og turroning)
- Dansk Golf Union (golf)
- Dansk Hanggliding og Paragliding Union (paragliding og hanggliding)
- Dansk Håndbold Forbund (Beach håndbold)
- Dansk Kano og Kajak Forbund (kapkajak, turkajak, kajakpolo, kajaksurfing)
- Dansk Klatreforbund (klippeklatring)
- Dansk Orienterings-Forbund (o-løb, mountainbike-o, trail-o)
- Dansk Ride Forbund (turridning)
- Dansk Sejlunion (windsurfing, sejlads, kitesurfing)
- Dansk Sportsdykker Forbund (dykning)
- Dansk Surf & Rafting Forbund (SUP, windsurfing, surfing)
- Dansk Svæveflyver Union (svæveflyvning)
- Dansk Svømmeunion (open water)
- Dansk Triatlon Forbund (triatlon, cross triatlon, duathlon)
- Dansk Vandski & Wakeboard Forbund (vandski, wakeboard)
- Rullesport Danmark (rulleskøjte fitness)
- Dansk Skiforbund (langrend, alpin, rulleski, biathlon)
- Dansk Automobil Sports Union (rally)
- Volleyball Danmark (Beachvolleyball)

BILAG 2: SUPPLERENDE KORTMATERIALE

I dette bilag har vi samlet fem ekstra kort, som kan supplere og understøtte de forhold, der beskrives i rapporten.

KORT 1

Offentlig skov opgjort som andel af kommunernes areal på en skala fra 1-10 (1 er < 3,7% og 10 er > 33,3%)

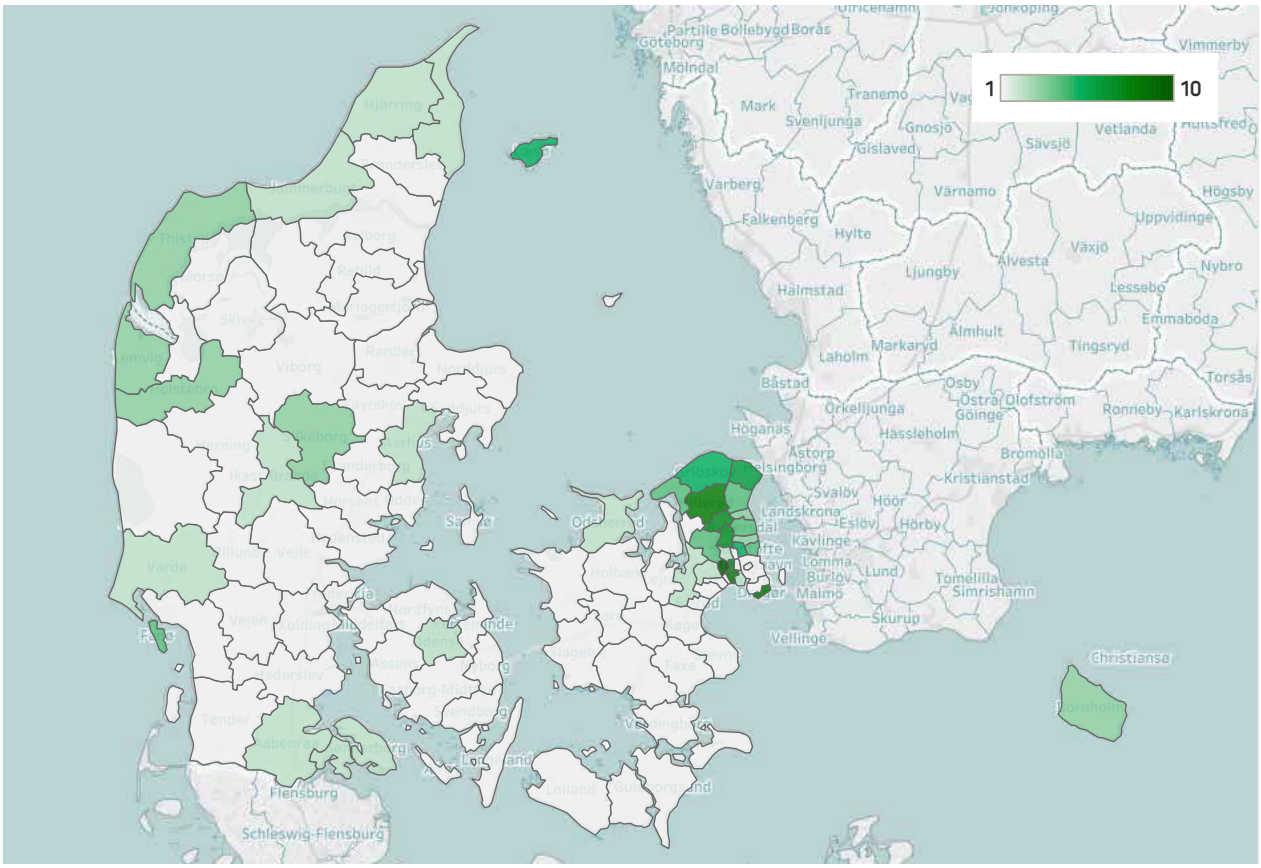

KORT 2

Privat skov opgjort som andel af kommunernes areal på en skala fra 1-10 (1 er < 2,7% og 10 er > 24,6%

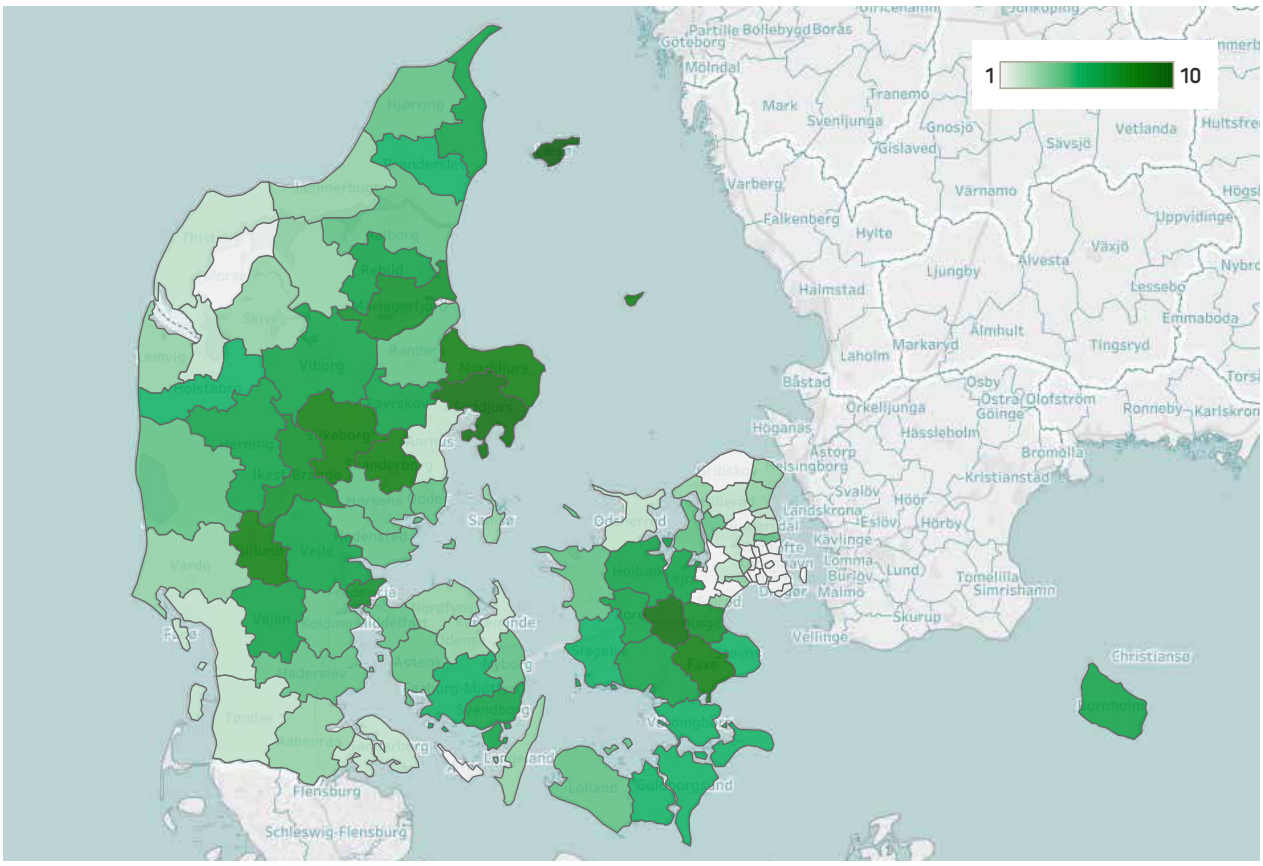

KORT 3

Muligheder for vandidræt i kommunerne baseret på gennemsnitsscoren for vandstrækninger og faciliteter til vandsport.

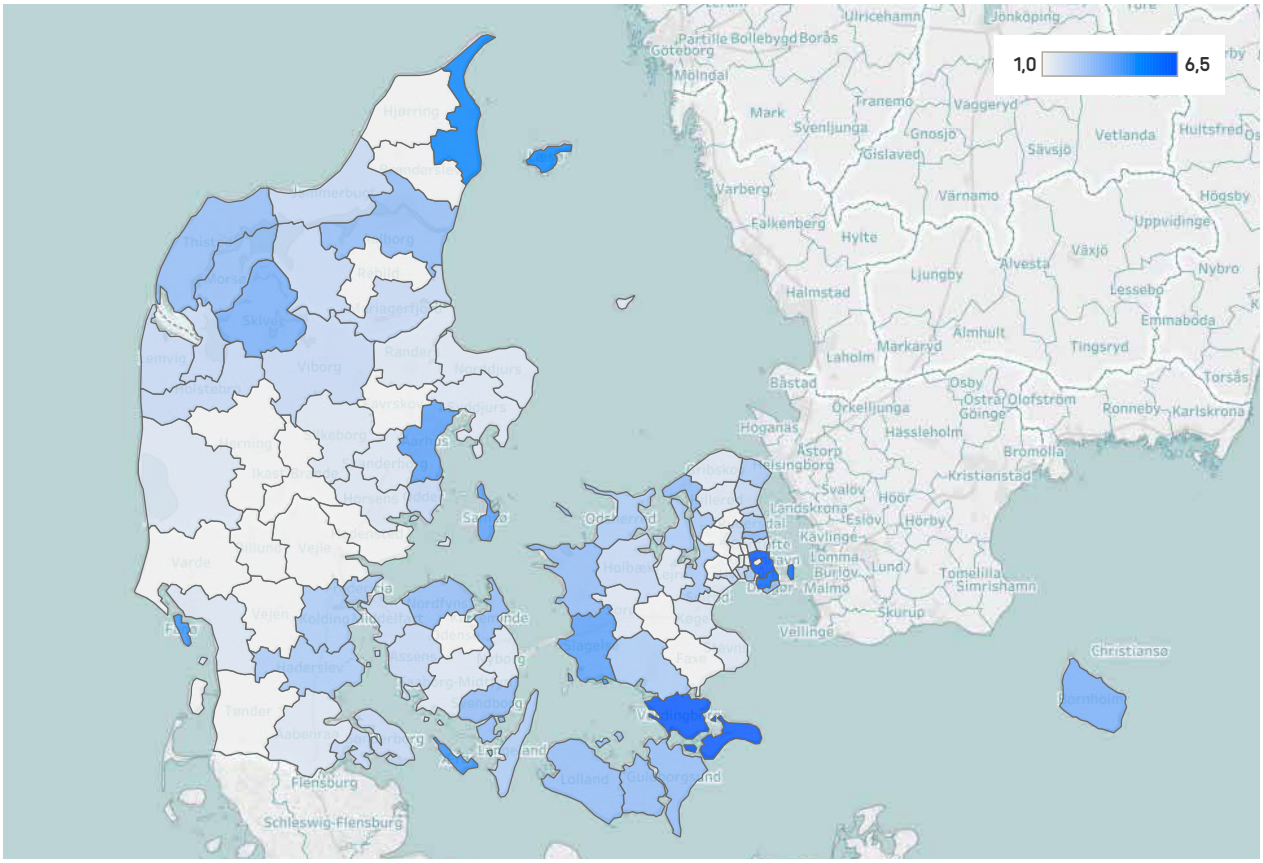

KORT 4

De samlede muligheder for skovdræt og vandsport i kommunerne baseret på gennemsnitsscoren for skovdræt og vandsport.

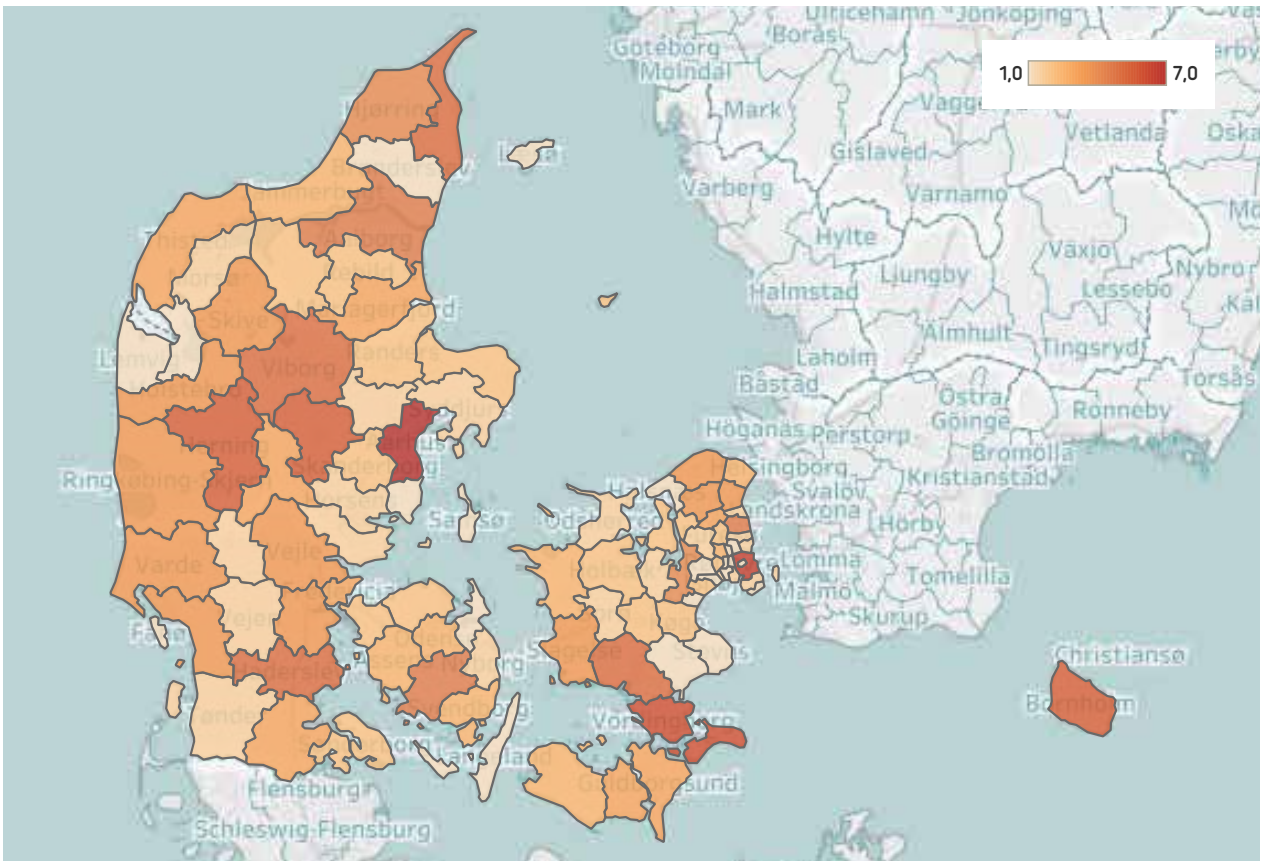

KORT 5

De samlede muligheder for outdooridræt i kommunerne baseret på gennemsnitsscoren for skovdræt, vandsport og øvrige outdooridrætter.

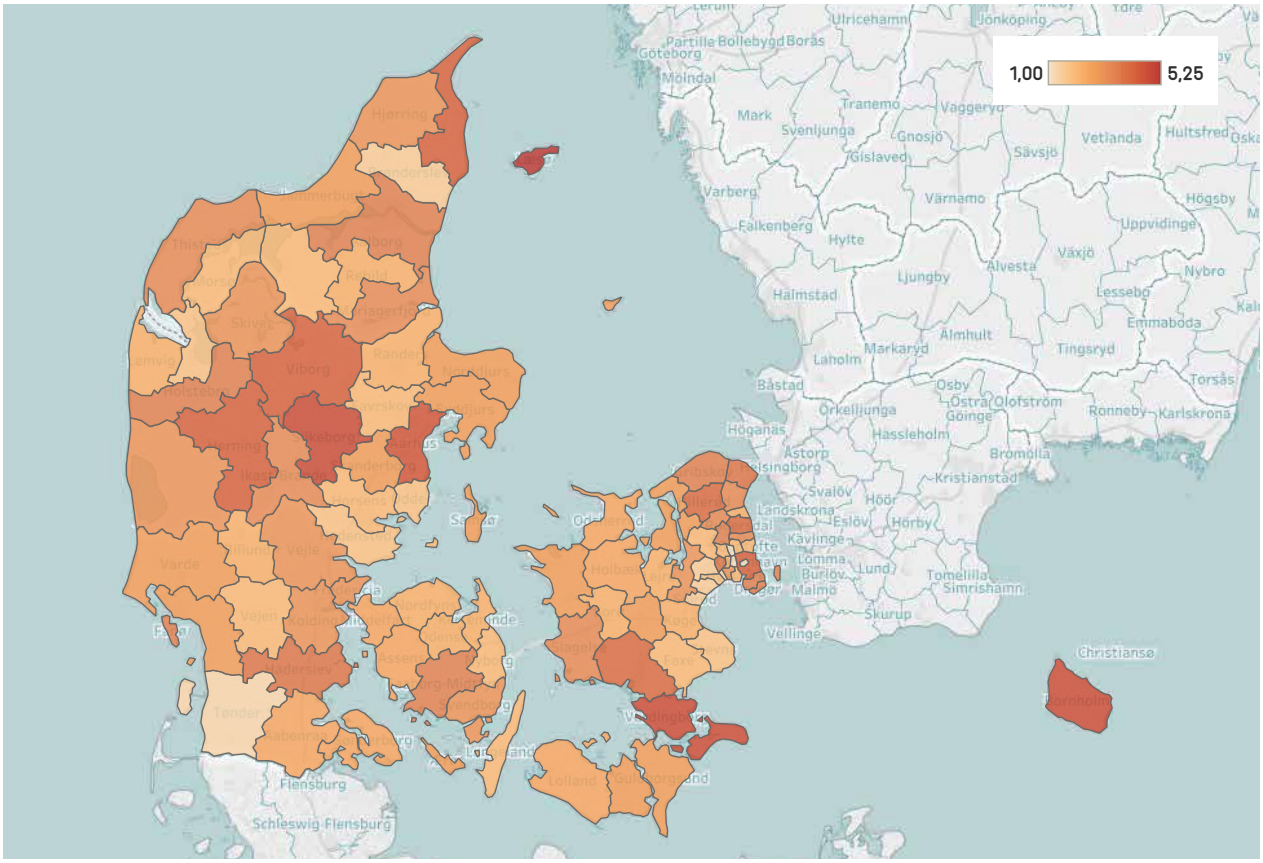

BILAG 3: TABELLER

TABEL 1

Top 40 kommuner målt på skovandel opgjort som procent af kommunens areal

Kommunenavn	Skovfordeling (km²)	Kommuneareal (km²)	Skovandel
Albertslund	10	23	45,0%
Læsø	50	113,8	44,2%
Hillerød	66	214,4	30,8%
Furesø	17	56,7	30,3%
Silkeborg	259	864,9	29,9%
Brøndby	6	20,7	29,1%
Dragør	5	18,1	27,6%
Helsingør	33	121,6	27,4%
Syddjurs	184	696,3	26,4%
Bornholm	150	588,2	25,4%
Allerød	17	67,4	25,0%
Ikast-brande	176	736,4	23,9%
Ringsted	68	295,5	23,2%
Glostrup	3	13,3	22,6%
Billund	119	536,5	22,2%
Skanderborg	101	462,5	21,9%
Faxe	87	404,5	21,4%
Lyngby-Taarbæk	8	38,9	21,0%
Gribskov	57	280	20,5%
Norddjurs	147	721,2	20,4%
Frederikshavn	129	648,6	19,9%
Holstebro	155	800,2	19,4%
Mariagerfjord	140	722,9	19,3%
Herning	249	1.323,50	18,8%
Viborg	267	1.418,60	18,8%
Fanø	10	55,8	18,0%
Halsnæs	22	121,2	17,8%
Svendborg	74	416,6	17,8%
Fredensborg	20	112,1	17,5%
Fredericia	24	134,5	17,5%
Lejre	42	240,1	17,5%
Rebild	108	622,8	17,4%
Vejle	184	1.066,20	17,2%
Køge	43	255,5	16,8%
Egedal	21	125,8	16,5%
Lemvig	83	508,2	16,4%
Holbæk	91	578,7	15,8%
Gladsaxe	4	25	15,7%
Favrskov	83	540,9	15,3%
Sorø	47	309,9	15,2%

TABEL 2

Top 40 kommuner målt på vandstrækning opgjort som km vandstrækning per km² kommuneareal

Kommunenavn	Vandstrækning (km)	Kommuneareal (km²)	Vandandel (km/km²)
Tårnby	111	65	1,7
Læsø	164	113,8	1,4
Fanø	71	55,8	1,3
Ærø	113	90,5	1,2
Samsø	134	114,3	1,2
Dragør	15	18,1	0,8
Halsnæs	88	121,2	0,7
Lyngby-Taarbæk	28,2	38,9	0,7
Kerteminde	146	205,9	0,7
Vordingborg	381	621,2	0,6
Langeland	176	291,2	0,6
Frederikssund	147	248,6	0,6
Morsø	195	367,7	0,5
Odsherred	184,5	355,3	0,5
Struer	124	250,8	0,5
Sønderborg	241	496,6	0,5
Brøndby	10	20,7	0,5
København	42	88,3	0,5
Rudersdal	33,8	73,3	0,5
Hvidovre	10	21,9	0,5
Hørsholm	14	31,4	0,4
Furesø	25	56,7	0,4
Kalundborg	261,9	603,7	0,4
Odder	93	225,1	0,4
Svendborg	171	416,6	0,4
Thisted	450,2	1.101,70	0,4
Middelfart	121	299,9	0,4
Helsingør	49	121,6	0,4
Slagelse	215,8	567,3	0,4
Lolland	332	891,9	0,4
Skive	255,2	690,7	0,4
Nordfyns	159	451,6	0,4
Ishøj	9	25,9	0,3
Lemvig	175	508,2	0,3
Fredericia	44	134,5	0,3
Gladsaxe	8	25	0,3
Skanderborg	144,8	462,5	0,3
Solrød	12	40	0,3
Lejre	72	240,1	0,3
Haderslev	223,5	812,6	0,3

TABEL 3

Top 40 kommuner målt på gennemsnitsscore for skovandel og vandstrækning

Kommunenavn	Skovandel (score)	Vandstrækning (score)	Gennemsnit (score)
Læsø	10	9	9,5
Dragør	7	5	6,0
Fanø	4	8	6,0
Albertslund	10	1	5,5
Tårnby	1	10	5,5
Brøndby	7	3	5,0
Furesø	7	3	5,0
Helsingør	7	3	5,0
Lyngby-Taarbæk	5	5	5,0
Halsnæs	4	5	4,5
Hillerød	7	2	4,5
Samsø	2	7	4,5
Ærø	1	8	4,5
Bornholm	6	2	4,0
Silkeborg	7	1	4,0
Syddjurs	6	2	4,0
Allerød	6	1	3,5
Frederikshavn	5	2	3,5
Frederikssund	3	4	3,5
Glostrup	6	1	3,5
Gribskov	5	2	3,5
Holstebro	5	2	3,5
Ikast-brande	6	1	3,5
Kerteminde	2	5	3,5
Lemvig	4	3	3,5
Mariagerfjord	5	2	3,5
Norddjurs	5	2	3,5
Odsherred	3	4	3,5
Ringsted	6	1	3,5
Rudersdal	4	3	3,5
Skanderborg	5	2	3,5
Svendborg	4	3	3,5
Thisted	4	3	3,5
Viborg	5	2	3,5
Vordingborg	3	4	3,5
Billund	5	1	3,0
Fredericia	4	2	3,0
Jammerbugt	4	2	3,0
Lejre	4	2	3,0
Middelfart	3	3	3,0

TABEL 4

Top 40 kommuner målt på antal faciliteter til skovidræt

Kommunenavn	Antal skovfaciliteter
Herning	17
Silkeborg	15
Viborg	13
Faaborg-Midtfyn	12
Haderslev	11
Hjørring	11
Næstved	11
Rudersdal	11
Aarhus	11
Esbjerg	10
Hillerød	10
Ringkøbing-Skjern	10
Varde	10
Vejle	10
Bornholm	9
Gribskov	9
Allerød	8
Holstebro	8
Ikast-brande	8
Roskilde	8
Fredensborg	7
Aalborg	7
Ballerup	6
Mariagerfjord	6
Odense	6
Aabenraa	6
Frederikssund	5
Furesø	5
Randers	5
Skanderborg	5
Skive	5
Fredericia	4
Jammerbugt	4
Kolding	4
København	4
Middelfart	4
Norddjurs	4
Ringsted	4
Sønderborg	4
Thisted	4

TABEL 5

Top 40 kommuner målt på antal vandsports-faciliteter

Kommunenavn	Antal vandsportsfaciliteter
København	11
Vordingborg	9
Frederikshavn	8
Aarhus	7
Bornholm	5
Slagelse	5
Guldborgsund	4
Kolding	4
Skive	4
Aalborg	4
Fredericia	3
Haderslev	3
Kalundborg	3
Lolland	3
Nordfyns	3
Næstved	3
Roskilde	3
Svendborg	3
Thisted	3
Assens	2
Fredensborg	2
Greve	2
Helsingør	2
Holbæk	2
Holstebro	2
Hvidovre	2
Jammerbugt	2
Køge	2
Mariagerfjord	2
Morsø	2
Rudersdal	2
Silkeborg	2
Tårnby	2
Vallensbæk	2
Vesthimmerlands	2
Viborg	2
Aabenraa	2
Halsnæs	1
Hedensted	1
Randers	1

TABEL 6

Top 40 kommuner målt på gennemsnitsscore for faciliteter til skovdræt og vandsport

Kommunenavn	Gennemsnit (score)
Aarhus	7,0
København	6,5
Vordingborg	6,0
Bornholm	5,5
Herning	5,5
Silkeborg	5,5
Frederikshavn	5,0
Haderslev	5,0
Næstved	5,0
Viborg	5,0
Faaborg-Midtfyn	4,5
Rudersdal	4,5
Aalborg	4,5
Hjørring	4,0
Roskilde	4,0
Esbjerg	3,5
Fredensborg	3,5
Gribskov	3,5
Hillerød	3,5
Holstebro	3,5
Kolding	3,5
Ringkøbing-Skjern	3,5
Skive	3,5
Slagelse	3,5
Varde	3,5
Vejle	3,5
Allerød	3,0
Fredericia	3,0
Guldborgsund	3,0
Ikast-brande	3,0
Mariagerfjord	3,0
Thisted	3,0
Aabenraa	3,0
Ballerup	2,5
Helsingør	2,5
Jammerbugt	2,5
Kalundborg	2,5
Lolland	2,5
Odense	2,5
Svendborg	2,5

TABEL 7

Top 40 kommuner målt på gennemsnitsscore for skovandel og faciliteter til skovidræt

Kommunenavn	Skovfaciliteter (score)	Skovfordeling (score)	Gennemsnit. (score)
Silkeborg	9	7	8,0
Herning	10	5	7,5
Albertslund	3	10	6,5
Hillerød	6	7	6,5
Viborg	8	5	6,5
Bornholm	6	6	6,0
Allerød	5	6	5,5
Faaborg-Midtfyn	8	3	5,5
Gribskov	6	5	5,5
Ikast-brande	5	6	5,5
Læsø	1	10	5,5
Næstved	7	4	5,5
Rudersdal	7	4	5,5
Furesø	3	7	5,0
Haderslev	7	3	5,0
Helsingør	3	7	5,0
Hjørring	7	3	5,0
Holstebro	5	5	5,0
Vejle	6	4	5,0
Aarhus	7	3	5,0
Fredensborg	5	4	4,5
Mariagerfjord	4	5	4,5
Ringkøbing-Skjern	6	3	4,5
Ringsted	3	6	4,5
Varde	6	3	4,5
Brøndby	1	7	4,0
Dragør	1	7	4,0
Esbjerg	6	2	4,0
Norddjurs	3	5	4,0
Skanderborg	3	5	4,0
Syddjurs	2	6	4,0
Aalborg	5	3	4,0
Billund	2	5	3,5
Fredericia	3	4	3,5
Frederikshavn	2	5	3,5
Jammerbugt	3	4	3,5
Kolding	3	4	3,5
Lyngby-Taarbæk	2	5	3,5
Odense	4	3	3,5
Thisted	3	4	3,5

TABEL 8

Top 40 kommuner målt på gennemsnitsscore for vandstrækning og vandsportsfaciliteter

Kommunenavn	Vandfaciliteter (score)	Vandfordeling (score)	Gennemsnit (score)
København	10	3	6,5
Vordingborg	9	4	6,5
Tårnby	2	10	6,0
Frederikshavn	8	2	5,0
Læsø	1	9	5,0
Fanø	1	8	4,5
Ærø	1	8	4,5
Samsø	1	7	4,0
Slagelse	5	3	4,0
Aarhus	7	1	4,0
Bornholm	5	2	3,5
Skive	4	3	3,5
Dragør	1	5	3,0
Guldborgsund	4	2	3,0
Halsnæs	1	5	3,0
Kalundborg	3	3	3,0
Kerteminde	1	5	3,0
Lolland	3	3	3,0
Lyngby-Taarbæk	1	5	3,0
Morsø	2	4	3,0
Nordfyns	3	3	3,0
Svendborg	3	3	3,0
Thisted	3	3	3,0
Aalborg	4	2	3,0
Fredericia	3	2	2,5
Frederikssund	1	4	2,5
Haderslev	3	2	2,5
Helsingør	2	3	2,5
Hvidovre	2	3	2,5
Kolding	4	1	2,5
Langeland	1	4	2,5
Næstved	3	2	2,5
Odsherred	1	4	2,5
Roskilde	3	2	2,5
Rudersdal	2	3	2,5
Jammerbugt	2	2	2,0
Lemvig	1	3	2,0
Mariagerfjord	2	2	2,0
Middelfart	1	3	2,0
Viborg	2	2	2,0

TABEL 9

Top 40 kommuner målt på gennemsnitsscore for skovandel, vandstrækning, faciliteter til skovidræt og vandsportsfaciliteter

Kommunenavn	Gennemsnit (score)
Læsø	5,3
Bornholm	4,8
Silkeborg	4,8
Vordingborg	4,8
Frederikshavn	4,3
Viborg	4,3
Hillerød	4,0
Rudersdal	4,0
Albertslund	3,8
Helsingør	3,8
Dragør	3,5
Fanø	3,5
Furesø	3,5
Gribskov	3,5
Holstebro	3,5
Tårnby	3,5
Allerød	3,3
Ikast-brande	3,3
Lyngby-Taarbæk	3,3
Mariagerfjord	3,3
Thisted	3,3
Brøndby	3,0
Fredericia	3,0
Svendborg	3,0
Frederikssund	2,8
Halsnæs	2,8
Jammerbugt	2,8
Norddjurs	2,8
Ringsted	2,8
Samsø	2,8
Skanderborg	2,8
Syddjurs	2,8
Ærø	2,8
Middelfart	2,5
Odsherred	2,5
Billund	2,3
Glostrup	2,3
Kerteminde	2,3
Lejre	2,3
Lemvig	2,3

TABEL 10

Top 40 kommuner målt på gennemsnitsscore for skovandel, vandstrækning, faciliteter til skovidræt, vandsport og øvrige outdooridræt

Kommunenavn	Gennemsnit. (score)
Læsø	5,6
Bornholm	5,5
Silkeborg	5,3
Viborg	5,1
Herning	5,0
Aarhus	4,8
Frederikshavn	4,6
Vordingborg	4,3
Aalborg	4,3
Helsingør	4,2
Gribskov	4,1
Rudersdal	4,1
Svendborg	4,1
Furesø	4,0
Næstved	4,0
Syddjurs	4,0
Albertslund	3,9
Hillerød	3,9
Vejle	3,9
Dragør	3,8
Fanø	3,8
Fredensborg	3,8
Hjørring	3,8
Jammerbugt	3,8
Varde	3,8
Guldborgsund	3,8
Esbjerg	3,7
København	3,7
Faaborg-Midtfyn	3,6
Allerød	3,6
Ikast-brande	3,6
Mariagerfjord	3,6
Thisted	3,6
Lyngby-Taarbæk	3,5
Slagelse	3,5
Holstebro	3,4
Odsherred	3,4
Haderslev	3,4
Køge	3,4
Tårnby	3,4

TABEL 11

Top 40 kommuner målt på det samlede antal medlemmer af idrætsforeninger med aktiviteter i naturen

Kommunenavn	Foreningsmedlemmer
København	55.342
Aarhus	24.785
Aalborg	16.809
Odense	11.635
Esbjerg	9.625
Viborg	9.494
Gentofte	9.229
Vejle	9.129
Silkeborg	8.951
Rudersdal	8.552
Furesø	8.410
Roskilde	7.870
Fredericia	7.775
Kolding	7.735
Sønderborg	7.336
Herning	7.118
Helsingør	7.037
Holbæk	6.876
Horsens	6.565
Varde	6.381
Randers	5.822
Køge	5.737
Slagelse	5.734
Frederikshavn	5.703
Svendborg	5.530
Aabenraa	5.348
Brønderslev	5.226
Næstved	5.050
Holstebro	4.995
Hillerød	4.985
Skive	4.950
Guldborgsund	4.760
Skanderborg	4.714
Hedensted	4.689
Hjørring	4.547
Greve	4.525
Haderslev	4.475
Gladsaxe	4.001
Ringkøbing-Skjern	3.784
Lyngby-Taarbæk	3.474

BILAG 4: KORT BESKRIVELSE AF JURIDISKE FORHOLD VEDRØRENDE ANLÆG OG BYGGERI AF IDRÆTSFACILITETER I NATUREN

BILAG 4: KORT BESKRIVELSE AF JURIDISKE FORHOLD VEDRØRENDE ANLÆG OG BYGGERI AF IDRÆTS-FACILITETER I NATUREN

De love, der primært har indflydelse på muligheden for at etablere nye faciliteter og anlæg til idræt i naturen, er Byggeloven, Planloven, Naturbeskyttelsesloven, Skovloven (i skov) og Kystbeskyttelsesloven (på havet). Hertil kommer diverse fredninger, Natura 2000 direktiver, miljøgodkendelser, VVM-regler og andre juridiske forhold, der kan gøre sig gældende i konkrete situationer.

Faciliteter og byggerier til idræt spænder over mange forskellige former for anlæg lige fra mindre stianlæg og simple pæle og piktogrammer til større byggerier og tekniske anlæg som rostadions, kabelbaner og skianlæg (skilifte). Det er derfor vanskeligt at give en udførlig gennemgang af de juridiske forhold, der gør sig gældende i forbindelse med etablering af nye idrætsfaciliteter i naturen. Forholdene varierer meget fra facilitetstype til facilitetstype, og afhænger endvidere af de juridiske bindinger, der er pålagt det enkelte areal. Helt grundlæggende er der dog forskel på at etablere faciliteter i skoven, i det åbne land og på havet. I de følgende afsnit ser vi derfor nærmere på disse tre arealtyper.

BYGGERI OG FASTE KONSTRUKTIONER

På land er det især Byggeloven, Planloven og Naturbeskyttelsesloven, der har indflydelse på mulighederne for at etablere idrætsfaciliteter og idrætsanlæg i naturen. I langt de fleste tilfælde er de relevante arealer til outdooridræt beliggende i landzonen, og nye faciliteter vil derfor være omfattet af Planlovens zonebestemmelser, der siger, at ny bebyggelse og andre landskabelige indgreb kræver landzonetilladelse. Det er i øvrigt ofte sådan, at hvis der kræves tilladelse efter Planloven, kræves også tilladelse efter Byggeloven og vice versa (www.naturstyrelsen.dk). Det er dog vanskeligt på forhånd at fastslå, om en given facilitet kræver byggetilladelse, idet det i nogle tilfælde afhænger af en konkret vurdering. De fleste idrætsfaciliteter, bort set fra stier og skilte, skal dog som udgangspunkt byggesagsbehandles, idet byggelovens bestemmelser omfatter bygninger og mure samt andre faste konstruktioner og anlæg. Det er således ikke kun bygninger, der kræver byggetilladelse eller dispensation fra Byggeloven. Loven omfatter også fast konstruktioner som Klatretårne, Kabelbaner, Skilifte, mountainbike-startramper og andre idrætsfaciliteter, der kan falde ind under betegnelsen 'faste konstruktioner'.

Med baggrund i den hidtidige forvaltningspraksis er landzoneadministrationen og byggesagsbehandlingen imidlertid sjældent en hindring for etablering af idrætsfaciliteter. Det er snare en bureaukratisk og langsommelig proces, som kan "forsinke" og ændre byggeriets omfang eller udseende.

Naturbeskyttelsesloven er erfaringsmæssigt en større barriere for etablering af nye faciliteter. Hvis faciliteterne placeres inden for en beskyttelseslinje (Naturbeskyttelseslovens §15-19) eller på et naturbeskyttet areal (Naturbeskyttelseslovens §3), kræver det en dispensation fra Naturbeskyttelsesloven, og forvaltningspraksis viser, at Naturbeskyttelsesloven generelt administreres relativt restriktivt på dette område. Faciliteter må som udgangspunkt ikke fremstå markante eller forstyrrende i landskabet. Generelt er det derfor kun undtagelsesvis muligt at etablere idrætsfaciliteter inden for en beskyttelseslinje eller på et naturbeskyttet areal.

SÆRLIGT FOR ANLÆG I SKOV

I skoven er det særligt Skovloven, der har betydning for, hvorvidt der kan etableres faciliteter og anlæg til idræt. Skovlovens bestemmelser vedrørende anlæg og byggeri har hidtil været forvaltet meget restriktivt særligt på fredskovspligtige arealer. Her må der som udgangspunkt ikke opføres bygninger, etableres anlæg eller gennemføres terrænændringer, og der gives ikke dispensation, medmindre det er uundgåeligt, for eksempel i sager hvor der er en anlægslov, eller hvor en offentlig vej skal udvides (jf. Vejledning om Skovloven). Begrænsningen gælder dog ikke byggeri, anlæg eller terrænændringer, som er nødvendige for skovdriften.

Begrebet skovdrift er helt centralt i forvaltningen af byggeri og anlæg i skoven. Skovdrift har oprindeligt været defineret som træproduktion, men ved en ændring af Skovloven i 2004 indførte man begrebet "bæredygtig skovdrift", som udover produktionsinteresserne inddrog blandt andet naturhensyn og friluftsliv som en del af skovdriften. Herefter har også andre former for byggeri, anlæg og terrænændringer (end de, der er nødvendige for træproduktionen), kunne anses som "nødvendige for skovdriften" og derfor gennemføres uden dispensation. Der tænkes her især på aktiviteter og anlæg, som tilgodeser "den almindelige skovgæst". Ifølge Vejledning om Skovloven (af 18. september 2015) tænkes der helt konkret på følgende:

- P-pladser til et beskedent antal biler (ikke asfalteret), borde og bænke, affaldsstativer, "rakettoiletter" (men kun i tilknytning til offentlig vej eller P-plads)
- Trampede stier (herunder kondistier med forhindringer i naturmaterialer)
- Trapper, stenter, rækværker ved farlige steder, hegn, nabolåger og lignende.
- Skovens skilte, informationstavler, overdækkede plancheudstillinger
- Klatretræer
- Bålpladser, primitive lejrpladser
- Shelters (1 - 2 stk. 6 personers shelters)
- Færiste
- Mindesten

Faciliteter og anlæg til idræt er ikke eksplicit nævnt i Vejledningen, og da bestemmelserne i Skovloven administreres meget restriktivt, skal der som udgangspunkt dispenseres ved for eksempel badebroer, bådebroer, klatretårne eller anlæg og terrænændringer for eksempel ved etablering af mountainbikebaner, skydebaner, skiløjper og lysløjper.
Ovenstående gælder for skov helt generelt. I bynær skov vil der dog typisk kunne accepteres en større mængde af aktiviteter, som har særlig betydning i rekreativ henseende. Ligeledes er fastlæggelsen af hvad der er nødvendigt for en bæredygtig drift, generelt bredere for offentligt ejede skove end for private skove. Argumentet er, at offentligt ejede (og særligt bynære skove) ofte drives netop med henblik på udnyttelse til rekreative formål. Der vil derfor generelt kunne accepteres et større antal idræts- og friluftsanlæg uden dispensation i offentlige skove end i private skove (jf. Vejledning om Skovloven).

Skovlovens bestemmelser, og den hidtidige administrationspraksis, kan for så vidt angår nyt byggeri, anlæg og terrænreguleringer sammenfattes i følgende muligheder og begrænsninger for idrætten:

- Der er generelt gode muligheder for at etablere simple rekreative stier og ruter i skoven samt skiltning og afmærkning i den forbindelse. Det kan for eksempel være løberuter, motionsstier, mountainbikespor, orienteringsposter, ridestier og langrendsløjper.

- Det er som udgangspunkt vanskeligt at opnå dispensation til større anlæg og byggeri i skoven for eksempel trailcentre til opbevaring af grej, foreningslokale eller omklædnings- og badeforhold. Dog er det umiddelbart lettere at opnå dispensation i bynære og især offentligt ejede skove. Sidstnævnte er paradoksalt, idet private skove også kan drives med henblik på udnyttelse til rekreative formål.

- Da offentlig skov og privat skov er meget ujævnt fordelt i Danmark, er mulighederne for at etablere idrætsfaciliter tilsvarende ujævnt fordelt. I store dele af landet er der ingen offentlige skove (jf. bilag 2 kort 1).

- Det er som udgangspunkt vanskeligt at få dispensation til faste installationer og anlæg i tilknytning til rekreative stier og ruter i skoven. Det kan for eksempel være stibelysning, startplateauer, ramper, hop, broer, underførelser, afskærmning og baner bygget op i flere etager. Sidstnævnte begrænser mulighederne i private skove, idet startramper, hop med videre kan være helt afgørende for, hvorvidt en privat skovejer er villig til at have et mountainbikespor i skoven. Det skyldes, at der ikke en lovfæstet offentlig adgang til anlæg og faciliteter for eksempel startramper. Derfor kan disse faciliteter begrænse offentlighedens adgang på sporet, og ejeren kan kræve brugsaftale og brugerbetaling for at anvende faciliteterne og dermed sporet.

SÆRLIGT FOR ANLÆG PÅ HAVET

På havet er det særligt Kystbeskyttelsesloven, der har betydning for, hvorvidt der kan etableres faciliteter og anlæg til idræt. Det fremgår af Kystbeskyttelsesloven, at det kræver tilladelse at etablere anlæg eller anbringe faste eller forankrede indretninger eller genstande på søterritoriet. Det gælder alt fra simple bøjer, pæle og bådebroer til større anlæg som kabelbaner, flydende klubhuse og udvidelse af lystbådehavne. Som udgangspunkt skal der således altid søges om tilladelse eller dispensation til etablering af faciliteter og anlæg til idræt på havet.

I ansøgningen om tilladelse eller dispensation til anlæg på havet vurderes en lang række forhold om projektets påvirkning af kysten, miljøet og naturen. Et af de forhold, der lægges særligt vægt på, er de landskabelige værdier. Kystbeskyttelsesloven har hidtil været administreret relativt restriktivt, og det har bevirket, at kysterne i store dele af landet fremstår som åbne og uberørte. Med udgangspunkt i forvaltningspraksis er det således overordentligt vanskeligt at få tilladelse eller dispensation til faciliteter, der fremstår markante i landskabet, og bryder det frie udsyn ud over horisonten (jf. Kystdirektoratets administrationsgrundlag for søterritoriet). Forvaltningspraksis viser, at rekreative anlæg på søterritoriet i videst muligt omfang skal placeres i tilknytning til byer, sommerhusområder, campingpladser og lignende, hvor der i forvejen er stor aktivitet og eksisterende infrastruktur.

Kystdirektoratet har udarbejdet et administrationsgrundlag, som beskriver den forventede administrationspraksis for den fremtidige forvaltning i forhold til anlæg og aktiviteter, som er omfattet af kystbeskyttelsesloven. I dette administrationsgrundlag er følgende idrætsfaciliteter og idrætsanlæg beskrevet:

- Nyanlæg eller udvidelse af lystbådehavne
- Slæbesteder
- Bade- og bådebroer
- Flydebroer og platforme
- Fortøjningsbøjer og –pæle
- Bådlifte
- Havne- og fjordbade
- Dykkerstier
- Kabelbaner
- Kajakpolobaner, svømmebaner, flydetov og ramper
- Hytter, saunaer og lignende

Ifølge administrationsgrundlaget er det generelt muligt at etablere de nævnte faciliteter og anlæg, såfremt de planlægges rigtigt og placeres fornuftigt i forhold til natur og landskabelige værdier (jf. Kystdirektoratets administrationsgrundlag for søterritoriet).

STÆVNEPLADSER

Ved etablering af stævnepladser skal ejeren af det pågældende areal altid give tilladelse. Hvis stævnepladsen etableres i skoven, kan det endvidere kræve dispensation fra Skovloven. Det er Naturstyrelsen, der som myndighed for skovloven, skal vurdere dette. Herudover kan stævnepladser kræve landzonetilladelse såfremt stævnepladsen etableres i landzonen. Det skyldes, at stævnepladser (små som store) medfører en ændret arealanvendelse, samt at der i nogle tilfælde opstilles speakertårne, telte, skurvogne, toiletvogne, scener, hegn, skilte med videre, som er omfattet af Planlovens landzonebestemmelser. Yderligere kan stævnepladser kræve dispensation fra Byggeloven og Naturbeskyttelsesloven. Sidstnævnte afhænger af, om arealet er omfattet af udpegninger (NBL§3 og NBL §15-19), hvorimod vurderingen af om stævnepladsen kræver dispensation fra Byggeloven, er en mere subjektiv og konkret vurdering i det enkelte tilfælde. Det er derfor vanskeligt på forhånd at fastslå, om en stævneplads kræver dispensation fra Byggeloven. Stævnepladser kan omfatte alt fra græsarealer med nogle få skilte, snitslinger og vandposter til store omfattende foranstaltninger og installationer som speakertårne, toiletvogne og pavilloner. Byggelovens bestemmelser omfatter bygninger og mure samt andre faste konstruktioner og anlæg, og det er alene kommunen, der som bygningsmyndighed vurderer, om stævnepladsens elementer betragtes som faste konstruktioner og anlæg.

Erfaringen viser, at forvaltningspraksis i forbindelse med tilladelser til stævnepladser er meget forskellig fra myndighed til myndighed. Vi har i forbindelse med denne rapport spurgt alle danske orienteringsklubber, hvordan de oplever sagsbehandlingen i forbindelse med tilladelse til stævnepladser. Svaret fra klubberne er, at når det gælder klubløb og mindre konkurrencer med simple stævnepladser, så er de kun i dialog med skovejeren, og hvis skovejeren giver tilladelse, så gennemføres orienteringsløbet uden yderligere bureaukrati, uanset om skovejeren er en privat ejer, Naturstyrelsen eller kommunen.

Ved mindre orienteringsløb med simple stævnepladser bliver orienteringsklubberne med andre ord ikke mødt med krav om byggetilladelse, landzonetilladelse eller andre tilladelser eller dispensationer. Tilbagemeldingen fra orienteringsklubberne er samstæmmende, at det er ganske problemfrit at få tilladelse til træningsløb og mindre konkurrencer med små simple stævnepladser. Generelt oplever orienteringsklubberne dog, at dialogen med kommunerne kan være lidt besværlig og bureaukratisk, hvorimod

Eksempel på en stævneplads til konkurrenceroning

det generelt er let og hurtigt at få tilladelser hos Naturstyrelsen. Kun én enkelt af Naturstyrelsens enheder er ifølge klubberne besværlig og bureaukratisk.

I forbindelse med store orienteringskonkurrencer, hvor der skal etableres mere omfattende stævnepladser, og hvor der forventes mere end 750 deltagere, bliver orienteringsklubberne mødt med krav om en lang række tilladelser fra forskellige myndigheder. Det drejer sig blandt andet om dispensation fra skovloven, dispensation fra strandbeskyttelseslinjen, byggetilladelse, tilladelse fra kommunen til råden over offentligt areal, polititilladelse og præhospital risikovurdering. Flere orienteringsklubber beskriver processen som et mareridt med kringlede formularer på Internettet, der absolut ikke er designet med orienteringsløb i tankerne. Herudover besværliggøres processen af at myndighederne ikke taler sammen indbyrdes, og klubberne savner generelt personale at tale med frem for diverse standard blanketter og formularer på myndighedernes respektive hjemmesider.

Eksempel på en stævneplads til orienteringsløb

BILAG 5
EKSEMPLER PÅ SPECIALFACILITETER TIL OUTDOORIDRÆT

Herunder har vi samlet en række fotos, som viser konkrete eksempler på de facilitetstyper, der indgår i analysen.

Baneanlæg til konkurrenceroning

Boltet rute til klippeklatring

Havnebassin

Havn med sejlsportsfaciliteter

Golfbane

Kabelbane til wakeboard

Kajakpolobane

Langrendsløjpe

Fast orienteringspost

Mountainbikespor

NOTATER

NOTATER

NOTATER

Denne rapport formidler resultaterne af en større national kortlægning og analyse af arealer og faciliteter til outdooridræt. Rapporten belyser mulighederne for outdooridræt på et nationalt plan såvel som på et kommunalt plan. Rapporten giver desuden en række anbefalinger til forbedringer af idrætsmulighederne i den danske natur.

Rapporten henvender sig til kommuner, Naturstyrelsen, nationalparker, naturparker, idrætsorganisationer, idrætsforbund og alle andre, der vil bidrage til at sikre en bæredygtig udvikling af idrætsmulighederne i den danske natur.

Data og analyseresultater, som præsenteres i denne rapport, kan desuden downloades fra Danmarks Idrætsforbunds hjemmeside www.dif.dk. Herfra er alle analysedata tilgængelige i form af tabeller og interaktive kort. De interaktive kort giver mulighed for at klikke ind på de enkelte kommuner for at hente mere detaljerede data på kommuneniveau, for eksempel data vedrørende specifikke areal- og facilitetstyper i de enkelte kommuner.

DIF
DANMARKS IDRÆTSFORBUND

IDRÆTTENS HUS
BRØNDBY STADION 20
2605 BRØNDBY

03.2019
PRODUKTION FORMEGON APS